

Miljøutredning

Overhalla kommune

Utredningen og satsningsområder godkjent av kommunestyret den 15.03.04, i sak 008/04

Rev. Utredningen er revidert og oppdatert pr. oktober 2006, og godkjent i kommunestyret den 16.10.06, i sak 079/06

Kommunens mål for biologisk mangfold, avfall og energi er oppgradert administrativt 16.08.2007 i overensstemmelse med ny kommuneplan for 2007-2019

Innhold

1	FORORD	5
2.	OPPSUMMERING.....	8
3.	BESKRIVELSE AV KOMMUNEN	9
3.1	LOKALISERING OG INFRASTRUKTUR	9
3.2.	ORGANISASJON.....	9
3.3	STATUS STYRINGSSYSTEMER.....	9
3.4	GJELDENDE MILJØPOLITIKK	10
3.4.1	<i>Generelt.....</i>	<i>10</i>
3.4.2	<i>Fredrikstad-erklæringen</i>	<i>11</i>
3.4.3	<i>LA 21/ Bygdemobilisering</i>	<i>11</i>
3.4.4	<i>Samarbeidsavtale med Fylkesmannen om lokal miljøforvaltning.....</i>	<i>11</i>
3.4.5	<i>Grønn Hverdag</i>	<i>12</i>
4	BIOLOGISK MANGFOLD	12
4.1	MÅL	12
4.2	STATUS	14
4.2.1	<i>Inngrepsfrie områder</i>	<i>14</i>
4.2.2	<i>Verneområder</i>	<i>14</i>
4.2.3	<i>Fisk.....</i>	<i>15</i>
4.2.4	<i>Vilt.....</i>	<i>16</i>
4.2.5	<i>Truede arter.....</i>	<i>17</i>
4.3	MILJØASPEKTER	17
5	NAMSEN	18
5.1	MÅL	18
5.2	STATUS	19
5.3	MILJØASPEKTER	21
6	FRILUFTSLIV	21
6.1	MÅL	21
6.2	STATUS	22
6.2.1	<i>Friluftsområder.....</i>	<i>22</i>
6.2.2	<i>Tilrettelegging</i>	<i>22</i>
6.2.3	<i>Aktiviteter</i>	<i>23</i>
6.3	MILJØASPEKTER	23
7.	KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	23
7.1	MÅL	23
7.2	STATUS	24
7.2.1	<i>Definisjon av kulturminne:</i>	<i>24</i>
7.2.2	<i>Definisjon på begrepene fredning, vern og bevaring.....</i>	<i>25</i>
7.2.3	<i>Kulturlandskapsmiljø</i>	<i>26</i>
7.2.4	<i>Bygninger og anlegg</i>	<i>26</i>
7.2.5	<i>Gjenstandar/minnesmerke</i>	<i>27</i>
7.2.6	<i>Immatrielle kulturminner.....</i>	<i>29</i>
7.3	MILJØASPEKT	29

8	LANDBRUK	31
8.1	MÅL	31
8.2	STATUS	31
8.2.1	<i>Landbruk generelt</i>	<i>32</i>
8.2.2	<i>Jordbruk</i>	<i>32</i>
8.2.3	<i>Skogbruk</i>	<i>34</i>
8.2.4	<i>Reindrift</i>	<i>35</i>
8.3	MILJØASPEKTER	36
9	VANN OG AVLØP.....	36
	AVLØP	37
9.2	STATUS	38
9.2.1	<i>Vannkvalitet</i>	<i>39</i>
9.2.2	<i>Forurensning</i>	<i>39</i>
9.2.3	<i>Drikkevann - krav</i>	<i>39</i>
9.2.4	<i>Vannforsyning - forbruk</i>	<i>39</i>
9.2.5	<i>Kommunalt vannverk/ ledningsnett.....</i>	<i>40</i>
9.2.6	<i>Private vannverk.....</i>	<i>40</i>
9.2.7	<i>Beredskap.....</i>	<i>41</i>
9.2.8	<i>ROS analyse 1998 (Risiko- og sårbarhetsanalyse av vannforsyning).....</i>	<i>41</i>
9.2.9	<i>Driftskontroll.....</i>	<i>41</i>
9.2.10	<i>Turistbedrifter</i>	<i>42</i>
9.2.11	<i>Badevann.....</i>	<i>42</i>
9.2.12	<i>Rensekapasitet avløp</i>	<i>42</i>
9.2.13	<i>Kommunal kloakk/ ledningsnett.....</i>	<i>42</i>
9.2.14	<i>Rensing, utslipp og kapasitet</i>	<i>42</i>
9.2.15	<i>Spredd bebyggelse</i>	<i>43</i>
9.2.16	<i>Slam og slambehandling</i>	<i>43</i>
9.2.17	<i>Forurensningskontroll</i>	<i>43</i>
9.2.18	<i>Konflikter</i>	<i>43</i>
9.3	MILJØASPEKTER	44
10	KJEMIKALIER	45
10.1	MÅL	45
10.2	STATUS	46
10.2.1	<i>Kommunal drift/ renhold.....</i>	<i>46</i>
10.2.2	<i>Landbruk/ Plantevernmidler</i>	<i>46</i>
10.2.3	<i>Lagring og bruk av kjemikalier</i>	<i>46</i>
10.2.4	<i>Private husholdninger</i>	<i>46</i>
10.2.5	<i>Krav til dokumentasjon</i>	<i>46</i>
10.2.6	<i>Forurensset grunn</i>	<i>46</i>
10.2.7	<i>Oversikt over bedrifter med oljeutskillere.....</i>	<i>47</i>
10.3	MILJØASPEKTER	47
11	AVFALL	47
11.1	MÅL	47
11.2	STATUS FOR AVFALL OG GJENVINNING.....	48
11.2.1	<i>Avfallsmengder og avfallets sammensetning.....</i>	<i>48</i>
11.2.2	<i>Stormyra.....</i>	<i>49</i>
11.2.3	<i>Kildesortert avfall.....</i>	<i>50</i>
11.2.4	<i>Kommunalt bygningsavfall</i>	<i>51</i>
11.2.5	<i>Administrative og organisatoriske forhold</i>	<i>52</i>

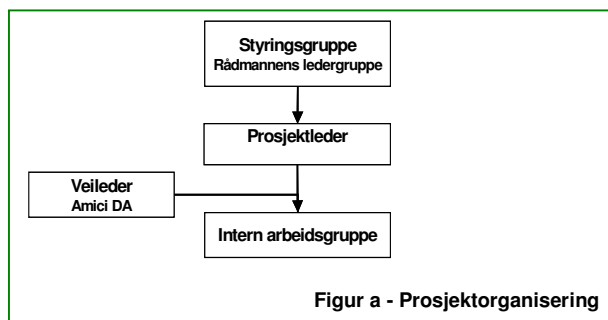

11.2.6 Økonomi.....	52
11.2.7 Fyllplasser/ forurensset grunn.....	53
11.2.8 Områder med forurensset grunn	53
11.2.9 Private fyllplasser	53
11.2.10 Landbruk.....	53
11.3 MILJØASPEKTER	53
12 KLIMA, LUFT OG STØY	54
12.1 MÅL	54
12.2 STATUS FOR KLIMA, LUFT OG STØY	55
12.2.1 Klima).....	55
12.2.2 Ozonlaget	55
12.2.3 Støy (Støykildene, Støy og helse)	55
12.2.4 Radon	56
13 MOTORFERDSEL	57
13.1 MÅL	57
13.2 STATUS MOTORFERDSEL	58
13.2.1 Generell utvikling	58
13.2.2 Lovverk / forskrifter / retningslinjer	58
13.2.3 Aktivitet / omfang	59
13.3 MILJØASPEKTER	59
14 ENERGI.....	60
14.1 MÅL	60
14.2 STATUS FOR ENERGI.....	60
14.2.1 Energikilder i kommunale bygg	61
14.2.2 Energiøkonomisering (ENØK).....	61
14.2.3 Bioenergi.....	62
14.2.4 Fornybare energikilder	62
14.2.5 Forbruk av elektrisk strøm på landsbasis	62
14.2.6 Forbruk av elektrisk strøm i kommunen	62
14.2.7 Lokal energiutredning.....	63
14.2.8 ROS analyse 1998 (Risiko- og sårbarhetsanalyse av kraftforsyningen)	63
14.3 MILJØASPEKTER	64
15. TRANSPORT	64
15.1 MÅL	64
15.2 STATUS	69
15.2.1 Oversikt over transportmidler i egen virksomhet.....	69
15.2.2 Miljøsertifiseringer hos de største transportørene	69
15.2.3 Trafikksikkerhet	70
15.3 MILJØASPEKTER	70
16.1 MÅL	70
16.2 STATUS	73

1 Forord

Overhalla kommune har vært med i det interregionale prosjektet Miljøledelse i Nordens Grønne Belte, hvor formålet er å innføre miljøledelsessystem i bedrifter og kommuner i Trøndelag og Jämtland. For kommunen er målet å bygge opp et miljøledelsessystem etter NS-EN ISO 14001-standard.

Arbeidet med denne miljøutredningen vært organisert som figur a viser. Styringsgruppen består av rådmannsgruppen/formannskapet i Overhalla kommune.

Miljøledelsessystemet er et viktig verktøy for å planlegge, organisere og drive miljøarbeid i en virksomhet på en systematisk måte. Grunntanken med miljøledelsessystemet er at det skal skje stadige forbedringer slik at organisasjonen kontinuerlig minsker sin negative miljøpåvirkning.

Miljøutredningen ble første gang **vedtatt i kommunestyret i sak 008/04 og er revidert i kommunestyret 16.10.06**. Den er i hovedsak bygd opp etter de 8 programområdene i den nasjonale miljøpolitikken (St. meld nr. 24 (2000 - 2001) om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. I tillegg har kommunen supplert med noen tema som er spesielt viktige for kommunen. Hvert programområde innledes med nasjonale -, regionale - og lokale / kommunale mål. Utredningen er en innledende kartlegging som beskriver kommunens miljøsituasjon og miljøpåvirkning sett i forhold til de nasjonale miljømålene, ut fra kommunens roller som forvalter, samfunnsutvikler og tjenesteproducent. Dagens miljøarbeid i kommunen beskrives også i utredningen.

Miljøutredningen skal ligge til grunn for identifisering og vurdering av betydelige miljøaspekter og formulering av overordnet miljømål.

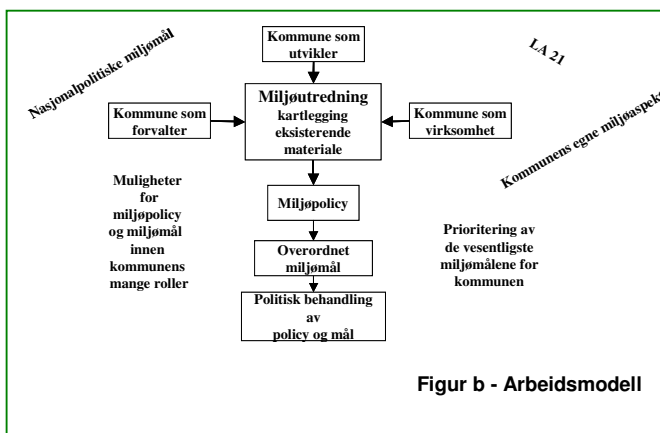
Den interne arbeidsgruppen har bestått av følgende personer: Reidar Fredriksen, Jorunn Lilleslett, Bernt Harald Opdal, Erling Balstad, Åse Ferstad, Odd Arne Flasnes, Iver Olerud og Trine Riseth. Arbeidsgruppen har vært ute i de ulike fagmiljøene for å skaffe til veie dokumenter/dokumentasjoner på aktuelle utredningstemaer. Miljøutredningen er et resultat av det arbeidsgruppen har vært i stand til å samle sammen av eksisterende dokumentasjon i kommunen. Fortsatt kan det nok finnes en del dokumenter som ikke har blitt tilgjengeliggjort for arbeidsgruppen. Hvis dokumentasjon

finnes, som ikke har blitt gjort tilgjengelig for arbeidsgruppen, anses det som ikke aktuelt stoff.

I forbindelse med en videreføring av arbeidet med Nordens Grønne Belte i 2006 (Miljøsertifisering av kommunen), ble det nedsatt en ny intern arbeidsgruppe bestående av: Aksel Håkonsen koordinator/prosjektleder MNR, Åse Ferstad (Teknisk avdeling), Iver Olerud (Grønn hverdag), Asle Lydersen (Sentraladministrasjonen og leder for arbeidsgruppen), Janne Olsen Strand (Utdanning og oppvekst), og Wenche Flasnes (Helse og sosial). Arbeidsgruppen har hatt ansvar for oppdatering og revisjon av miljøutredningen pr. oktober 2006.

Når Overhalla benevnes i denne utredningen menes Overhalla kommune. Arbeidet er utført etter modellen som vist i figur b. Miljøutredningen er begrenset til å omfatte forholdene rundt det ytre miljø (omgivelsene) i Overhalla kommune, dvs. nærmiljø og barn- og unges oppvekstmiljø og lignende er utelatt fra miljøutredningen.

De viktigste effektene som Overhalla kommune kan oppnå ved innføring av miljøledelse er:

- et bedre og mer troverdig miljøarbeid
- en mer attraktiv arbeidsplass for arbeidstakerne
- kostnadsbesparinger – miljøledet drift er god økonomi
- vitalisering av HMS og internkontrollsystemet knyttet opp til miljøledelse

Noen definisjoner:

Miljøaspekt¹: Del av en organisasjons aktiviteter eller produkter som kan føre til miljøbelastninger, f.eks. utslipp eller forbrukte ressurser.

Miljøbelastning¹: Opphopning av forurensning eller støy i naturen, fysisk ødeleggelse av naturområder eller annen menneskelig påvirkning av miljøet.

Bærekraftig utvikling²: En økonomisk og sosial utvikling der man sørger for å dekke de grunnleggende behov innenfor de rammer som naturen setter,

¹ <http://www.grip.no/Felles/begreper.htm>

² Verdenskommisjonen for miljø og utvikling (1987)

uten å ødelegge for kommende generasjoners mulighet til å få dekket sine grunnleggende behov.

NS-EN ISO 14001: Internasjonal standard for oppbygging av miljøstyring og miljørevisjon i en virksomhet. Standarden krever at virksomheter går gjennom en prosess med fem faser; utarbeide miljøpolicy, planlegge handlingsprogram, innføring og drift, kontroll og korrigerende tiltak, og ledelsens gjennomgang som tar sikte på å stadig forbedre miljøstyringssystemet.

2. Oppsummering

Overhalla kommune sluttet seg til målene i Fredrikstad-erklæringen i K-sak 41/99. Denne tilslutning er videre forankret i kommuneplanens handlingsprogram (1999-2003)

I tillegg til dette har Overhalla kommune arbeidet med LA-21 siden 1997, i 1998 ble det inngått samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag om lokal miljøforvaltning.

Overhalla kommune har i tillegg til interne prosjekter også inngått avtale med Grønn Hverdag (tidligere Miljøheimevernet). Denne avtalen ble inngått i 2002 og skal løpe i 3 år.

Miljøutredningen behandler en rekke områder hvor kommunens aktivitet og status sammenholdes med både regionale og nasjonale føringer. Noen av kommunens definerte mål gjengis i stikkord nedenfor. En mer utførlig beskrivelse/vurdering finnes i de enkelte kapitler:

- Biologisk mangfold

"Å sikre en økologisk forsvarlig ressursutnyttelse, slik at naturens produksjonsevne og artsrikdom kan bevares for fremtiden".

- Namsen

"Sikre en bærekraftig og god forvaltning av natur- og ferskvannsressursene i Namsenvassdraget med elver, bekker, vatn og tilliggende landområder".

- Friluftsliv

"Utvikle et variert og godt tilbud innen jakt, fiske og friluftsliv til nytte for rettighetshavere, næringsliv, lokalbefolkning og samfunn".

-Vann og avløp

"Alle innbyggere skal ha god og sikker vannforsyning"

"Renovasjon- og avløpsordninger skal sikre at vi ikke forurensere våre omgivelser"

3. BESKRIVELSE AV KOMMUNEN

3.1 Lokalisering og infrastruktur

Midt i Norge ligger vakre Namdalen. Brede bygder og endeløse skoger omkranser Namsen som slynger seg dovent gjennom kulturlandskapet på sin vei mot havet. Her, midt i Europas reneste natur, ligger Overhalla kommune – et sentralt samvirke mellom tradisjonelt landbruk, industri og servicevirksomhet.

Ordfører	Jostein Hildrum (Senterpartiet).
Rådmann	Trond Stenvik
Innbyggere	Pr. 1.1.2006: 3493
Areal	730 km ²
Kommunalt ansatte	Ca. 300 – ca. 220 årsverk
Kommunesenter	Ranemsletta
Bygdesenter	Skage, Skogmo og Øysletta
Viktigste næringsveier	Landbruk (ca. 20%), industri (ca. 25%), service og handel
Barnehager	3 kommunale og 1 privat
Grunnskoler	Hunn, Øysletta og Overhalla
Lufthavn	Namsos, ca. 20 km.
Jernbane	Grong, ca. 25 km

Overhalla er en av Trøndelags og landets beste jordbrukskommuner. Namsen, en av landets største lakseelver og Bjøra, som renner gjennom kommunen er av stor betydning både direkte og indirekte for næringslivet og utvikling av turistnæringen i kommunen.

3.2. Organisasjon.

Kommunen er som bedrift den største arbeidsplassen med knapt 300 stillinger eller ca. 220 årsverk. Administrasjonen er samlet i kommunens administrasjonsbygg i kommunens sentrum.

Sykeheim/helsesenter ligger i sentrum mens Skage bo- og aktivitetssenter ligger på Hunn.

Kommunen har 2 kirker hvorav Ranem kirke er en middelalderkirke fra 1100-tallet.

3.3 Status styringssystemer.

Kommunen har fra 1994 og fram til årsskiftet 2003 vært organisert med formannskap og kommunestyre som de politiske beslutningsorganer og 3 komiteer uten beslutningsmyndighet for tjenesteområdene slik: Utdannings- og oppvekstkomiteen, helse- og sosialkomiteen og plan- og utviklingskomiteen.

Administrasjonen ble tilsvarende organisert med en avdelingssjef for hver av de 3 tjenesteområdene i tillegg til rådmannen som administrativ leder.

De senere år har kommunen vært gjennom en betydelig endringsprosess bl.a. på grunn av meget stramme økonomiske rammevilkår fra staten. I den forbindelse ble også styringssystemene på nytt gjennomgått hvor hovedmålet var å redusere administrativ ressursbruk til fordel for å kunne opprettholde mest mulig av direktetjenestene til innbyggerne. Prosessen resulterte i ny organisering fra og med 2003 etter såkalt flat struktur eller 2-nivå modellen og resultatenheter. Politisk nivå er nå bare formannskap og kommunestyre mens administrativt nivå består av rådmannen og hans stab som fungerer som støttefunksjon til resultatenheter/driftsenhetene. Vi har for tiden 18 resultatenheter/driftsenheter.

I tillegg til politisk ledelse har rådmannen det øverste administrative ansvar for miljøverninnsatsen og utfordringene. Til hjelp i dette arbeidet er det behov for miljøvernkompetanse og -kapasitet. Dette har kommunen løst gjennom en 70 % miljøvernssjefstilling kombinert med 30 % skogbrukssjefstilling. Stillingen er for tiden organisert inn under landbrukskontoret som er en egen resultatenhet/driftsenhet.

Gjennom et prosjekt "Bonden i fokus" er det politisk bestemt at landbrukskontoret skal flytte sammen med diverse veiledningstjenester innenfor landbruket til kontorer i servicebygget i nærheten av administrasjonsbygget. Flyttingen skjedde i mai 2003.

3.4 Gjeldende miljøpolitikk

3.4.1 Generelt

Kommunen miljøpolitikk er forankret i kommuneplanens handlingsprogram (1999 - 2003). I programmets kap. 4 er følgende hovedmål lagt inn: "Miljøvern skal ligge til grunn for all virksomhet i kommunen.". I kap. 4.3 Miljøvern, er delmålene formulert slik:

- Miljøvern skal ha en sektorovergripende status
- Hver enkelt forvaltningsgren skal være ansvarlig for at det blir tatt miljøhensyn i sin virksomhet. Dette skal skje på tvers av fagområder og sektorgrenser.
- Økt miljøforståelse i lokalbefolkningen
- Kommunen har som mål å overta et større forvaltningsansvar innenfor forurensningsloven, naturvernloven og lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.
- Overhalla kommune ønsker å være en foregangskommune innen bruk og utvikling av alternative energikilder. Det må derfor i større grad tilrettelegges for vannbåren varme i større bygg.

I forbindelse med miljøsertifisering av kommunen legges det til følgende:

- I kommunens egen virksomhet, kommunale planer og vedtak skal det tas nødvendige hensyn slik at forurensning forebygges.
- Kommunens miljøpolitikk skal bidra til en kontinuerlig forbedring i forhold til miljøpåvirkninger.

- Kommunen skal tilfredsstille lovbestemte krav og andre selvpålagte krav som er knyttet til miljøpåvirkninger.

3.4.2 Fredrikstad-erklæringen

Overhalla kommune vedtok i K-sak 41/99 å slutte seg til Fredrikstad-erklæringen. Dette ble i tillegg tatt inn i handlingsprogrammet i kommuneplanen (1999 - 2003). Målene i Fredrikstad-erklæringen er som følgende:

- En bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet og livsgrunnlag både i dag og for kommende generasjoner.
- At aktivitetene i våre lokalsamfunn skjer innenfor naturens bæreevne både lokalt og globalt og at vi derfor ønsker å redusere ressursbruken og miljøbelastningen.

3.4.3 LA 21/ Bygdemobilisering

Arbeidet med LA-21 startet allerede i 1997 i Plan- og Utviklingskomiteen. Konkrete tiltak som ble igangsatt var bl.a. revidering av miljøstatus fra 1993. Denne ble ferdigstilt i 1998. LA-21 ble videre tatt inn i kommuneplanarbeidet, og PU-komiteen formulerte følgende mål for Lokal Agenda i Overhalla:

"Lokal Agenda 21 skal i Overhalla være en prosess som gjør at innbyggerne gjennom egen kompetanse og medvirkning tar et større ansvar for trivsel i sitt nærmiljø og ei bærekraftig utvikling i forhold til lokale og globale ressurser."

Som et resultat av LA-21-arbeidet ble prosjekt "Bygdemobilisering" startet. Prosjektet ble i utgangspunktet knyttet til kommuneplanprosessen, men har også fortsatt etterpå. Bygdemobiliseringsprosjektet hadde til mål å bidra til å øke interesse, motivasjon og kunnskap omkring idèskaping og verdiskaping for å bedre sysselsettingen og øke trivselen i nærmiljøet i Overhalla. Prosjektet har skapt mye engasjement, og mange tiltak har blitt iverksatt, spesielt knyttet til trivselstiltak.

I forbindelse med LA-21-arbeidet ble Overhalla kommune, sammen med 15 andre kommuner i Norge invitert til å delta i "Dialogprosjektet Lokal Miljøvernpolitikk". Her fikk kommunen anledning til å bidra ovenfor MD og KS i forhold til utforming av miljøvernpolitikken i årene som kommer.

3.4.4 Samarbeidsavtale med Fylkesmannen om lokal miljøforvaltning.

Overhalla kommune inngikk i 1998 en samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i tilknytning til prosjektet "Lokal miljøforvaltning". Prosjektet innebar delegering av myndighet og økonomiske virkemidler innen miljøforvaltningen.

Kommunen fikk på denne måten anledning til å disponere en pott med naturforvaltningsmidler lokalt, samtidig som at behandling av søknadene ble delegert. Ordningen ble avviklet etter 3 år, idet ordningen ble avløst av mer

permanente og nasjonale ordninger spesielt knyttet til viltfondsmidlene. I dag tildeles både fiskefondsmidler og friluftsmidler av det regionale leddet, til tross for kommunens ønske om videreføring av ordningen.

Prosjekt Lokal miljøforvaltning innebar også en vurdering av status og utfordringer for kommunen, og da både av kommunen selv og av Fylkesmannen. Fylkesmannen synliggjorde 3 områder / tema der kommunen hadde en viktig rolle også nasjonalt:

- Inngrepsfrie områder
- Biologisk mangfold (spesielt Namsen og Boreal regnskog (kystgranskog))
- Bioenergi

Disse områdene har kommunen i etterkant arbeidet spesielt med, og inngrepsfrie områder har som en konsekvens av dette blitt lagt inn som et eget tema i kommuneplanens arealdel som ren informasjon.

3.4.5 Grønn Hverdag

Det ble i 2002 inngått en samarbeidsavtale mellom Overhalla kommune og Grønn Hverdag (tidligere Miljøheimevernet). Avtalens varighet er på 3 år, der målsettingen er:

- øke miljøbevisstheten hos ulike grupper i kommunen (private husholdninger, skoler, barnehager, annen offentlig aktivitet, privat næringsliv osv.)
- fokus på energiforbruk, avfallsminimering, generell avfallshåndtering, transport / reisevirksomhet osv.
- tilpasse Grønn Hverdags materiell for Overhalla kommune
- initiere til og bidra i prosjektarbeid (finansieres ut over denne avtalen)

4 BIOLOGISK MANGFOLD

4.1 Mål

4.1.1 Nasjonale mål

Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldets fortsatte utviklingsmuligheter.

Et representativt utvalg av norsk natur skal vernes for kommende generasjoner.

I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige, økologiske funksjoner opprettholdes.

Kulturlandskapet skal forvaltes slik at kulturhistoriske og estetiske verdier, biologisk mangfold og tilgjengelighet opprettholdes.

Høsting og annen bruk av levende ressurser skal ikke føre til at arter eller bestander utrykkes eller trues.

Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene, skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon.
Truede arter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige nivåer.
Opprettholde verneverdiene i verna vassdrag

4.1.2. Regionale mål

1. Forvalte natur- og kulturlandskap på en slik måte at naturlige bestander opprettholdes.
2. Innarbeide hensynet til naturens produktivitet og det biologiske mangfoldet i all planlegging og virksomhet.
3. Sikre levevilkår for truede og sårbare arter som forekommer naturlig i regionen, slik at bestandene opprettholdes eller økes.
4. Bevare de øvrige dyre- og plantearter som finnes i fylket i livskraftige bestander innen sin lokale og regionale leveområder.
5. Unngå ytterligere reduksjoner av de arealer som i dag er kartfestet som inngrepsfrie naturområder. I tillegg skal andre områder med spesielle naturverdier søkes ivaretatt.
6. Etablere robuste forvaltningsstrategier som tar hensyn til at mange arter og genetiske egenskaper enda ikke er kartlagt og beskrevet.
7. Ivareta lokale verneverdige områder, eks. nøkkelbiotoper, gjennom aktiv bruk av plan- og bygningsloven.
8. Sikre et representativt utsnitt av norsk natur ved fredning som nasjonalparker, naturreservater o.l.
9. Gjennomføre verneplanarbeidet i samsvar med Stortingets intensjoner
10. Det skal vises særlig aktsomhet når det gjelder omdisponering av arealer innen 100-metersbeltet fra sjø og vassdrag.
11. Forvalte vassdragene slik at naturverdiene og friluftsinnteressene ivaretas. Vassdragsforvaltningen skal skje ut fra et flerbrukshensyn. For verna vassdrag skal forvaltningen ta utgangspunkt i Rikspolitiske retningslinjer for disse.

4.1.3 Kommunale mål

Kommuneplanen (2007 - 2019)

Hovedmål,

Flotte naturressurser og nærmiljø utnyttes med høy miljøbevissthet.

Delmål

- Innbyggerne har god kunnskap om og glede av naturen gjennom aktiv bruk og god tilgjengelighet
- Naturressursene gir grunnlag for betydelig sysselsetting og verdiskaping
- Inngrepsfrie områder og naturens produksjonsevne og artsrikdom bevares for framtiden.

4.2 Status

4.2.1 Inngrepsfrie områder

Ivaretagelse av inngrepsfrie områder er lagt inn i kommuneplanen for Overhalla, og temaet synliggjøres i arealdelen. Inngrepsfrie områder er i tillegg et av de 3 tema som ligger inne i samarbeidsprosjektet med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, "Prosjekt Lokal forvaltning", der kommunen uttrykker at det er et sterkt ønske om at kommunen selv har ansvaret for og ivaretar disse områdene.

Overhalla kommune har 2 områder som kan defineres som villmarkspregede områder, dvs. områder som ligger mer enn 5 km fra større tekniske inngrep:

1. Salfjellet

- representerer det største villmarkspregede området i kommunen
- har i perioden 1988 - 1998 mistet arealer som tidligere var villmarkspregede

2. Reinsjøfjellet

- har i perioden 1988 - 1998 mistet arealer som tidligere var villmarkspregede

Det er ikke etablert felles forvaltning med nabokommuner som sammen med Overhalla forvalter naturarealer som ved inngrep vil påvirke størrelsen på inngrepsfrie- og villmarkspregede områder.

Den største trusselen for de villmarkspregede områdene er videre bygging av skogsbilveger / traktorveier inn mot disse områdene. Med dagens tømmerpriser og tilskuddsrammer i skogbruket blir denne trusselen redusert.

Oversikt som viser andel inngrepsfrie områder (DN, 1998)

	Inngrepsnære områder, mindre enn 1 km fra tekniske inngrep.	Områder 1-3km fra tekniske inngrep	Områder 3-5km fra tekniske inngrep	Villmarkspregede områder, mer enn 5 km fra tekniske inngrep
Overhalla *	58,8 %	24,5 %	12,0 %	4,8 %
Nord-Trøndelag	51,4 %	24,3 %	11,3 %	13,0 %

*Arealene er noe redusert også etter 1998. Ny revidering fra DN 2008.

4.2.2 Verneområder

Kommunen har ulike typer verneområder;

Navn	Vernestatus	Areal, km ²	Vernedato
Reinbjørmyra naturreservat	Myrreservat	0,100	26.08.88

Storskogan naturreservat	Naturreservat, flommarkskog	0,315	07.05.1993
Harestanda naturreservat	Naturreservat, flommarkskog	0,200	07.05.1993
Flenga naturreservat	Naturreservat, kystgranskog	0,395	31.08.2001
Langdalen naturreservat	Naturreservat, kystgranskog	0,366	31.08.2001

Bjøra (Høylandsvassdraget) Verna vassdrag 19.06.1986
Salvassdraget Verna vassdrag

Arealet for Høylandsvassdraget totalt er 554 km². Arealet som ligger innenfor Overhallas kommunegrense er ukjent.

I tillegg er Almdalen vurdert fredet i forbindelse med verneplan for barskog. Området er foreløpig ikke tatt inn i verneplanen, men vil være svært aktuelt ved en utvidelse av verneplanen. Foreslått areal er 10.500 daa.

Overhalla har i likhet med en del andre kommuner fått tilbud om å overta forvaltningsansvaret for vernede områder i kommunen. Det er foreløpig ikke signert noen avtale med DN om dette.

I tillegg er det også andre interessante områder som ikke er vernet i medhold av lov. Noen av disse områder som tidligere ble forsøkt ivaretatt i K-planen som A-områder, er i dagens kommuneplan ikke synliggjort. Dette gjelder bl.a. for Svanos, Tranmyra og Stormyra.

Statens naturoppsyn avdeling Namsos har tilsyn med verneområdene minst en gang i året.

4.2.3 Fisk

Anadrom laksefisk (laks / sjørret)

Det fiskes etter laks og sjørret i Namsen, Nordelva og Bjøra. Fangstene i Namsen og Bjøra har variert en del de siste årene, og innslaget av storlaks har også vært mindre. Det synes også som at mengde sjørret som kommer opp om høsten har gått ned. Nordelva er svært avhengig av vannstanden, noe som påvirker fangststatistikken kraftig. Temaet er behandlet videre i kap. 5; Namsen.

Innlandsfisk

Kommunens innlandsfiskeressurser er lite benyttet til tross for store muligheter. Unntaket er ålefisket i Eidsvatnet som har pågått i 2 sesonger. Det er gjennomført prøvefiske i enkelte vann (bl.a. Nevrvatnet, Eidsvatnet, Ålvatnet, Gauksjøen, Tømmersjøen), men dette er i liten grad fulgt opp med evt. nødvendig kultivering. God tilgjengelighet, felles fiskekort for hele kommunen (Overhallakortet).

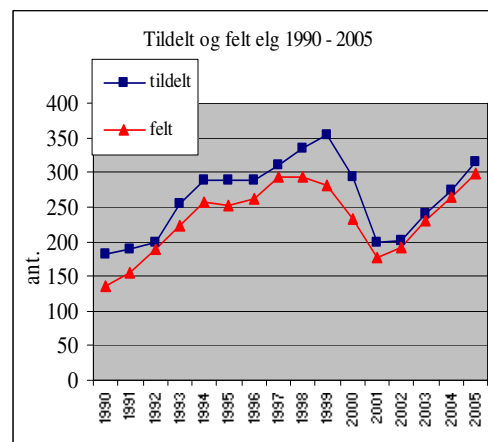

4.2.4 Vilt

Viltforvaltningen står forholdsvis sentralt i en utmarkskommune som Overhalla, og ressursene jaktbart vilt (spes. hjortevilt) representerer er store. Tanken om lokal forvaltning står sentralt, og kommunen har god dialog med rettighetshavernivået som er særdeles aktivt. Overhalla kommune har f.o.m. 1998 hatt lederen i fylkets gaupenemd.

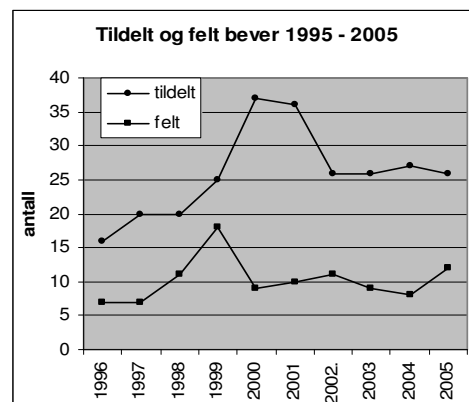
Bestandsvurderinger

Elg. Bestand som har vært i sterk vekst de siste 15 år, med en topp i fellingsstatistikken i 1998 med 294 dyr. Uttaket har blitt redusert de siste årene med et ønske om en videre vekst i stammen. Målet er nå å stabilisere uttaket på et nivå mellom 250 og 300 dyr. Som et resultat av bevisst forvaltning, har andelen av store okser økt de siste årene. Etablert ordning med storvald og driftsplaner for elg, og stor aktivitet og interesse blant rettighetshaverne.

Rådyr. Bestand som har svingt kraftig de siste årene. Fellingsrekord med 54 dyr i 2001. Resultatet for 2002 foreligger ikke, men prognosene er gode. Jakt er knyttet til de samme tildelingsområdene som for elg. 3 tildelingsområder har driftsplan som innbefatter kvotefri rådyrforvaltning.

Bever. Etablert reproduktive bestander i de fleste sidevassdragene til Namsen. Bestanden senest registrert i 1997. Jakt innført i 1995, og det felles 10 - 20 dyr pr. år. Bestanden kan være i vekst i enkelte vassdrag, men med et høyt uttak av voksne hunner er realiteten motsatt i de fleste av vassdragene.

Hjort. Bestand i svak vekst. 1 dyr felt i 2002.

Rype. Forholdsvis jevnt lav bestand. Ikke fellingsstatistikk lokalt.

Skogsfugl. Bestanden varierer noe, men har tatt seg opp de siste årene. Ikke fellings-statistikk lokalt.

Bjørn. Et lite areal av kommunens østre del er innefor vedtatt ynglemråde for bjørn. I dag er det sannsynligvis for det meste bare streifdyr innenfor kommunens grenser. Det vurderes likevel om området mellom Steinkjer, Namsos, Namdalseid og Overhalla kan ha mer stabilt tilhold av enkeltindivider. Noe dokumentert tap av sau de siste par årene

Ulv. Noen observasjoner av streifdyr i regionen de siste par årene. Ingen dokumenterte observasjoner i kommunen.

Gaupe. Overhalla er en del av det området som har Norges tettste gaupebestand. Bestanden har svinget noe. De siste par årene har den økt og medført store dokumenterte tap av sau og rein.

Jerv. Økt registrering av spor og sportegn, noe som indikerer en større stamme i distriktet. De fleste observasjoner i Sørfjellet. En del tap av sau og rein.

Ørn. Bestanden av havørn har økt, noe også tellinger i kystområdene dokumenterer.

1 dokumentert hekkelokalitet. Tap av lam dokumentert tatt av kongeørn ikke uvanlig. 3 dokumenterte hekkelokaliteter for kongeørn i kommunen

4.2.5 Truede arter

Nord-Trøndelag har en egen rødliste (1999), og her går det fram at 218 arter fylket har fått karakteristikken utryddet, direkte truet, sårbar, sjelden, hensynskrevende eller bør overvåkes. Dersom listen begrenses til de tre første kategoriene, reduseres tallet til 68 arter. De ulike gruppene fordeler seg da slik: **pattedyr** (ulv, fjellrev og bjørn), **fugler** (rapphøne, dverggås, åkerrikse, nordlig sildemåke, sørlig gulerle, hortulan, hønsehauk, jaktfalk, vandrefalk, lomvi, skogdue, hubro, snøugle, vendehals, hvitryggspett og fjellerke), **amfibier og krypdyr** (stor salamander og liten salamander) og **bløtdyr** (elvmusling).

Rødlistearter i Overhalla, viltkartdata

Art	Beskrivelse
Hønsehauk	4 - 6 kjente hekkelokaliteter. Det antas at 2 har forsvunnet de siste årene, og det er ukjent hvor mange av lokalitetene som har vært aktive de siste årene.
Jaktfalk	2 registrerte hekkelokaliteter. Usikkert om aktivitet.
Hubro	Ingen kjente hekkelokaliteter, men 1 dokumentert observasjon.
Liten salamander	5 kjente leveområder og trolig også yngleområder
Elvmusling	Gode bestander i Nordelva og Bjøra.

4.3 Miljøaspekter

Truslene til det biologiske mangfoldet er mange, og kan kort beskrives slik:

Verdi / art	Trusler
Inngrepssfrie	Kraftlinjer, reguleringer, veibygging

områder	
Vernede områder	Ødeleggelse av områder, mangel på oppsyn og skjøtsel, utbygging og aktivitet i verneområdenes nærområder, forurensning, krav / ønsker om økt tilrettelegging for reiseliv og turisme
Skogbruk * lav i kystgranskog	Hogst i viktige lokaliteter, Luftforurensning, mindre nedbør, innsamling
Fisk	Sur nedbør, ødeleggelse av habitater (leveområder), overbeskatning, oppdrettsfisk, introduksjon av nye arter, sykdommer
Vilt generelt	Forstyrrelse, ødeleggelse av habitater, fragmentering av områder, introduksjon av nye arter
Fugler	* Skogbruket: treslagsskifte, hogst av reirtrær, død og døende ved, fragmentering av arealer * Endrede driftsformer i landbruket * Forurensning * Kraftlinjer * Faunakriminalitet * Forstyrrelser i hekketida * Habitatødeleggelse
Amfibier (liten salamander)	* Ødeleggelse og fragmentering av habitater * Sur nedbør * Klimaendringer * Ultrafiolett stråling
Bløtdyr (elvemusling)	* Eutrofiering (overgjødning) * Langtransportert forurensning / sur nedbør * Lokal forurensning * Vassdragsregulering * Habitatødeleggelse * Fisketetthet / fiskestellstiltak * Perlefangst

5 NAMSEN

5.1 Mål

5.1.1 Nasjonale mål

Sikre at naturlige bestander av fisk og andre ferskvannsorganismer inkludert deres leveområder forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares.

5.1.2 Regionale mål / utfordringer

Bevare alle lakse- og sjøaurestammene i fylket

Etablere/opprettholde levelige forhold for fisk i alle bekker/elver/innsjøer
Redusere innslaget av rømt oppdrettslaks i elvene
Kultivere i henhold til kultiverings-/driftsplaner
Basere fiskeutsettinger på stedegne stammer
Hindre spredning av nye fiskearter og næringsdyr
Minimalisere fiskeoppdrett i ferskvatn og opprettholde befolkningens tilgang til lakse- og innlandsfiske

Flerbruksplan for Namsenvassdraget (1994)

Namsenvassdraget med sidevassdrag er livsnerven for Overhalla. Det er laget en egen flerbruksplan for vassdraget der berørte kommuner har deltatt. Som en overordnet målsetting uttrykkes følgende:

Hovedmål

Flerbruksplan for Namsenvassdraget skal bidra til en langsiktig bærekraftig utnyttelse av vassdraget, sett hen til næringsutøvelse, rekreasjon, miljøvern og naturens egenverdi.

Delmål

1. Namsen skal være en mest mulig naturlig elv.
2. Arealene og ressursene i og langs Namsenvassdraget skal brukes uten å forbrukes.
3. Verdiene i og langs Namsenvassdraget skal sikres.
4. Namsenvassdraget med bielver skal gjennom dette bli et bedre vassdraget for alle og forbli en viktig økonomisk faktor i Namdalen.

5.1.3 Kommunale mål

Kommuneplanen (1999 - 2003)

Sikre en bærekraftig og god forvaltning av natur- og ferskvannsressursene i Namsenvassdraget med elver, bekker, vatn og tiliggende landområder.

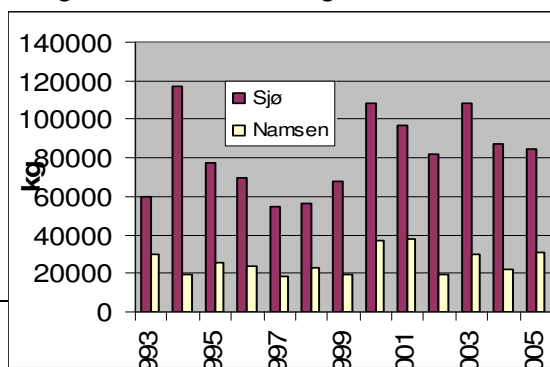
5.2 Status

Anadrom laksefisk (laks / sjørret)

Fiske / fangster

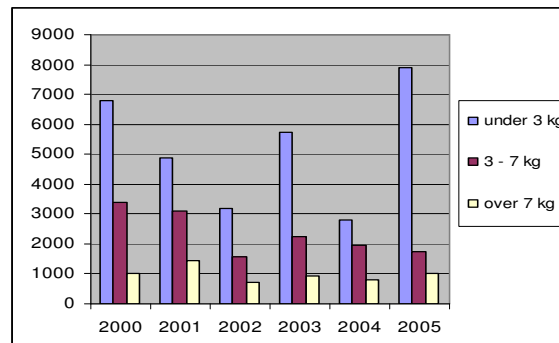
Det fiskes etter laks og sjørret i Namsen, Nordelva og Bjøra. Fangstene i Namsen og Bjøra har variert en del de siste årene, med 2002 som et bunnår. Nordelva er svært avhengig av vannstanden, noe som påvirker fangststatistikken kraftig.

Figuren til høyre viser totale fangster (oppgitt i kg) av laks i sjø og elv for perioden 1993 - 2005 .

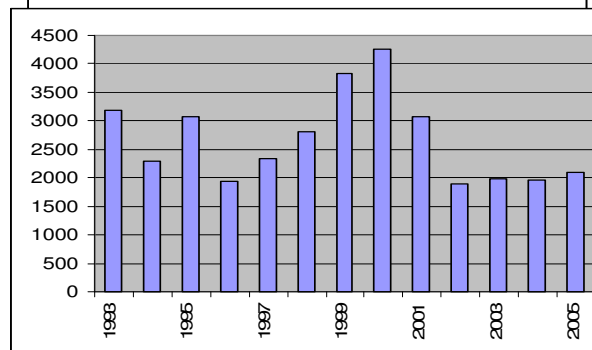

Figuren til høyre viser laks fordelt på vektklasser i perioden 2000 - 2005.

Det synes også som at mengde sjørret som kommer opp om høsten har gått ned. Diagrammet til høyre viser endringer i totalvekt for fangstene av sjørret i Namsen fra 1993 til 1995.

Vannkvalitet

Vannkvaliteten i hovedvassdraget og de viktigste sideelvene er tilfredsstillende med tanke på gyte og oppvekstforholdene for laks og sjørret. I enkelte andre mindre elver / bekker, kan vannkvaliteten variere. Likevel er situasjonen bra, idet enkelte av elvene og bekkene som i perioder har vært uproduktive nå har yngelproduksjon igjen. Flere av sidebekken til Namsen, samt selve Namsen kontrolleres årlig med tanke på tetthet av yngel og forurensningssituasjon.

Tilrettelegging

Tilgjengeligheten i elvene er god. Fiskekortordningene fanger opp de fleste behov. Det er tilrettelagt for fiske og friluftsliv langs en del av elvene, eks. Nordelva, Bjøra, Namsen. Det er her snakk om stier, gapahuker, bålplasser etc. Det er også tilrettelagt spesielt for funksjonshemmede, bl.a. på Utheim og på Skage ved Namsen. Namsen er i alle år utnyttet sterkt når det gjelder turisme / utmarksnæring. Denne tradisjonen ønskes opprettholdt og videreutviklet som et generelt ledd i forvaltningen, men også som en viktig faktor for å opprettholde lokalsamfunnet og landbruket i kommunen.

Forvaltning

For å oppnå god felles fiskeforvaltning av vassdraget, arbeides det gjennom Lakseutvalget for Namsenvassdraget. Medlemskommuner er Grong, Høylandet, Overhalla og Namsos. Overhalla kommune har for tiden

sekretariatet. Arbeidet med driftsplanlegging i Namsen er ferdig i regi av Namsenvassdragets Grunneierforening.

Det er for tiden store bekymringer rundt forvaltning av laks og sjørret. De største truslene for de naturlige bestandene har i flere år vært andelen av oppdrettslaks, faren for sykdomssmitte og introduksjon av parasitter (spesielt Gyrodactylus salaris). Namsenvassdraget har fått status som nasjonalt laksevassdrag og Namsenfjorden har fått status som nasjonal laksefjord. Dette innebærer at vassdrag og fjord laksen skal tas spesielt hensyn til når det planlegges ulike tiltak som kan påvirke laksens leveområder.

I et samarbeidsprosjekt med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - prosjekt "Lokal forvaltning" - er Namsen ett av tre områder som Overhalla kommune ønsker spesielt å ivareta.

5.3 Miljøaspekter

Trusler mot laks og sjørret

- fysisk ødeleggelse av oppvekst- og leveområder for laks og sjørret
- forurensning av vassdragene
- vannmengde i vassdragene
- fiskesykdommer (bakterie- og virussykdommer)
- spredning av parasitter (gyro, lakselus)
- rømming av oppdrettsfisk
- introduksjon / spredning av nye fiskearter
- dårlig forvaltning (fiskeregler/fiskesesong/kvoter)
- småkraftverk

6 Friluftsliv

6.1 Mål

6.1.1 Nasjonale mål

Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig.

1. Friluftsliv basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
2. Barn og unge skal gis mulighet til å utvikle ferdigheter i friluftsliv.
3. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.
4. Ved boliger, skoler og barnehager skal det være god adgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grønnsstruktur med gode forbindelser til omkringliggende naturområder.

6.1.2 Regionale mål / utfordringer

1. Ta vare på og sikre arealer av betydning for friluftslivet.
2. Legge til rette for at alle skal ha muligheten for å utøve friluftsliv i nærmiljøet.
3. Drive aktiv stimulering og opplæring til økt bruk av friluftsliv i barnehager og skoler.
4. Øke befolkningens kunnskap om friluftsliv og friluftsområder.
5. Sikre allmennhetens adgang til jakt og fiske.

6.1.3 Kommunale mål

Kommuneplanen (1999 - 2003)

I tillegg til samme mål som er referert under biologisk mangfold, konkretiseres følgende mål:

"Utvikle et variert og godt tilbud innen jakt fiske og friluftsliv til nytte for rettighetshavere, næringsliv, lokalbefolkning og samfunn. ..."

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og kultur (2006 - 2010)

Kommuneplanen skal være et styringsverktøy og kommunens planlegging på dette området og skal sikre tilrettelegging for fysisk og kulturell aktivitet for alle aldersgrupper der de bor. For å oppnå denne målsettingen skal det sikres arealer for idrettsaktiviteter og områder for lek og friluftsliv, og samordne behovene i hele kommunen.

6.2 Status

6.2.1 Friluftsområder

Overhalla kommune kan tilby store områder for friluftsliv. Likevel er det ikke store områder som kan defineres som uberørt eller villmark, idet avstanden til større tekniske inngrep er for liten (min 5 km avstand). I kommunedelplan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv, er følgende områder pekt ut som regionale friluftsområder:

- Vesterå
- Tømmersjø- / Reinsjøfjellet
- Koltjønnhytta/ Liasetra
- Solum/ Himovatnet/ Vestervatnet

6.2.2 Tilrettelegging

I samarbeid med grunneiere / grunneierlag er det tilrettelagt for friluftsliv ut fra følgende "tututgangspunkt" :

- Berg (til Koltjønnhytta)
- Reinbjør (til Koltjønnhytta)
- Hammerkorsen (til Koltjønnhytta)
- Svarlia (til Vestervatnet og videre til Røde-Kors-hytta)
- Solum (til Røde-Kors-hytta)
- Øysletta / Fellesbeitet (inn til Tømmersjøen, Grytsjøen og Reinsjøen)

Her er det parkeringsmuligheter (årlig P-avgift eller pr. tur) og stier / skiløyper. Det er tidligere vedtatt en moderat standard hva tilrettelegging angår, både når det gjelder kvalitet på turløypene og hvor langt inn i fjellet det skal

tilrettelegges. Det er lagt vekt på fortsatt å kunne finne uberørte områder for friluftsliv uten tilrettelegging.

6.2.3 Aktiviteter

"Kjentmannsmerket" ble etablert for perioden 1997 –1999, 2000 – 2001 og 2003 -2005. Tiltaket har fått positiv respons, og bidrar til økt bruk av flere områder enn de tradisjonelt mest benyttede.

"Folk i Form løype" på Skage. Tilrettelagt av idrettslaget og gir et godt turtilbud i nærmiljøet.

Turløype langs Bjøra og Namsen i regi av grunneierne.

"Tirsdagstrimmen" er et trimtilbud med kulturinnslag i regi av Overhalla Idrettslag.

Turorientering. Orienteringsgruppen i Idrettslaget har årlig ansvaret for tilbudet som dekker store deler av kommunen.

Åpne hytter og utleiehytter. Både Overhalla Fjellstyre, Overhalla Jeger og Fiskeforening og Overhalla Historielag leier ut hytter i fjellet. Utrolig mange fine muligheter.

Badeplasser finnes fordelt over hele kommunen, men spesielt i tilknytning til elvene. Ingen av badeplassene er offentlige, og her er lite tilrettelagt. Ved enkelte vann er det gjort tilrettelegging både med tanke på bading og fiske (eks. Eidsvatnet).

6.3 Miljøaspekter

- Friluftsområdene forringes; nedbygging/omregulering (både lokale og regionale)
- folk utøver ikke friluftsliv (voksne, barn)
- kunnskap om natur for dårlig
- for lite / dårlig tilrettelegging
- for dårlig tilgjengelighet
- for mye tilrettelegging

7. KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

7.1 Mål

7.1.1 Nasjonale mål

Kulturminne og kulturmiljø med dens egenart og variasjon skal vernes både som del av kulturarven og identiteten vår og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Det er et nasjonalt mål å ivareta disse ressursene som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og framtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet.

7.1.2 Regionale mål

I 2005 vedtok fylkestinget et handlingsprogram om kulturminnepolitikk i fylket. Denne gir rammer for, og en retningsangivelse for, kulturminnepolitikken i fylket.

I fylkesdelplanen for kultur har fylkeskommunen følgende målsetting: Kultur til alle. Et hvert menneske og et hvert lokalsamfunn skal ha anledning til å bli utfordra og til å utvikle og bruke egne evner til å fatte livet, og å bearbeide og uttrykke egne tanker og følelser.

7.1.3 Kommunale mål

Kommuneplanen for Overhalla kommune (1999 – 2003, ny under revidering)

- Ta vare på og videreutvikle kulturtradisjonen vår
- Sikre og bevare kulturarven

7.2 Status

7.2.1 Definisjon av kulturminne:

Landskapet gjemmer spor etter folk som har levd i tidligere tider. Kulturminne er de fysiske sporene som gravplasser, boplasser, veger og gamle dyrkingsspor og gjenstander, sagn og tradisjoner som er knyttet til disse. Det er vanlig med følgende inndeling:

- Faste kulturminner er de håndgripelige, men ikke flyttbare kulturminner
- Løse kulturminner er flyttbare gjenstander
- Immatrielle kulturminner omfatter sagn og tradisjoner

Menneskene har levd, virket og satt spor etter seg i Norge gjennom 12000 år. Mange av sporene er forsvunnet, dels på grunn av erosjon, forvitring og gjenvekst, og delvis på grunn av aktivitetene til generasjonene som kom etter dem. De kulturminner og kulturmiljø som finnes i dag er både tilfeldige og et resultat av en bevisst handling.

Alle de spor som finnes rundt oss er kulturminner- eller miljø enten de tilhører fjern eller nær fortid. Det vi legger lettest merke til er det bygde miljøet – bygninger og anlegg – fra forskjellige tider og som er brukt til forskjellige formål.

Men menneskene har også satt spor etter seg i "produksjonslandskapet". De har omformet naturen, enten ved å erstatte den naturlige vegetasjonen med kulturvekster eller ved å fjerne løsmasser og fjell.

Det kan være vanskelig å få øye på arkeologiske kulturminner fordi de ofte ligger helt eller delvis under jordoverflata. De fleste landskap bærer spor av å ha blitt brukt og påvirket av mennesker opp gjennom tidene. Selv om konkrete spor mangler, har landskapet likevel en historisk dimensjon. Hendelser knyttet til bestemte steder og særtrekk ved landskapet, kan være opphav til fortellinger, sagn og tradisjoner. Også slike steder kommer inn under begrepet kulturminne.

Med en så vid definisjon på hva som er kulturminne og kulturmiljø, er det klart at en ikke kan ta vare på alt. Det er derfor nødvendig å gjøre valg og prioriteringer. I Norge ble den offentlige kulturminneforvaltningen etablert tidlig på 1900-tallet, og i løpet av de rundt hundre årene som er gått, har det til dels vært store variasjoner i hvilke levninger som har blitt oppfattet som kulturminne, og hvilke verdier og kriterier som det offentlige har lagt vekt på når det gjelder tiltak. Når den offentlige forvaltningen har vurdert verdien til et kulturminne, har de sett på kulturminnets kunnskapsverdi, alder, hvilke historisk og kulturell sammenheng det opptre i, estetikken og kulturminnets status. Den offentlige forvaltningen har lagt stor vekt på kulturminner som har symbolverdi for Norge som nasjon.

7.2.2 Definisjon på begrepene fredning, vern og bevaring

Fredning: blir bare brukt om kulturminner som er freda etter kulturminneloven. Kulturminner kan være automatisk fredet (§ 4), dvs. kulturminner fra før 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år, samt byggverk fra 1537 – 1649. Bygg og anlegg kan også fredes gjennom vedtaksfredning (§ 15), dvs hvert bygg er fredet ved egne vedtak. Loven sier også at en kan frede et område rundt et fredet kulturminne og hele kulturmiljø. Videre kan det fattes vedtak om midlertidig fredning dersom det er stor fare for at kulturminnet kan gå tapt. Det er Riksantikvaren som freder bygninger. I dag er det registrert ca. 450 automatisk fredede bygninger på landsbasis og ca. 3 300 vedtaksfredede bygninger.

Vern: Kulturminnet blir tatt vare på, men har ingen formelle "rettigheter". At kulturminnet er vernet sier heller ikke noe om hvordan kulturminnet bør vernes.

Kommunen/andre definerer selv hva som er verneverdig ut fra bestemte kriterier. Ofte er det bygninger/miljø som er viktig å ta vare på sett i lys av en kulturhistorisk verdi

Bevaring: Man tar vare på kulturminnet gjennom plan og bygningsloven, dvs. regulert til spesialområde med formål bevaring (§ 25.6).

Hva har vi av kulturminner og kulturmiljø i Overhalla:

Fornminner (kulturminner fra oldtid og middelalder):

Det er registrert over 1000 gravhauger i Overhalla der registreringen har foregått i tre perioder:

- Konservator Th. Petersen registrerte gravhauger omkring forrige århundreskifte
- Lokalhistoriker Grunnar Groven registrerte på 50 – 60 tallet
- Statens kartverk på 70-tallet

Eksempel: Hunn gravfelt (skiltet), Bertnem (tilrettelagt), Risvikfeltet og hustuftene på Mosete på Øysletta.

Oldtidsvegene i Overhalla er delt inn i ni vegområder, sju på nordsida og to på sørsida av Namsen. Alle vegene er registrert, kartfestet og skiltet (gjort i 1988/89).

Eksempel: Kavelvegen på Tranmyra.

Jernvinna i Namdalen. Den store jernvinneperioden var på 5 – 600 tallet e.kr. Det er avdekket ”blester” (utvinningsanlegg for jern) ved Øltappen i Overhalla som er tidfestet til ca. 600 år e.kr. Det er også gjort funn som ard (plog), øks, hakke og spade som gjorde det mulig å dyrke mer jord, og med jernspiss i pil og spyd ble jakta mer effektiv. I første omgang ble myrmalmproduksjonen gjort for å dekke behovet på gården eller i grenda. Senere ble den industri.

Dyregraver – en del registreringer. Det er registrert dyregraver på Brennmoen, Øysletta (delvis over på Grong-sida), i Nordfjellet ved Elgsjøen og i Almdalen. De siste er godt synlige. Dyregraver er også registrert i området nord for Vannebo (Grovgdalen). Det kan være vanskelig å finne fram til alderen på dyregravene eller hvem som har brukt dem. Noen kan trolig gå tilbake til gammel samisk veidekultur (villrein før 15 – 1600-tallet) mens andre kan være yngre fangstfeller knyttet til bygdefolkets bruk av fjellet (elg).

7.2.3 Kulturlandskapsmiljø

Storskogmo. Området har et gravfelt med minst 18 fornminner. Området har tradisjonelt vært brukt som tur- og rekreasjonsområde.

- Risvikfeltet – Skistadmoen
- Se også kap. landbruk

7.2.4 Bygninger og anlegg

Fredede bygg: Ranem kirke. Middelalderkirke fra 1100-tallet. Spesielle skulpturer, altertavle og prekestol.

Verneverdige bygninger: Haugum Mølle (restaurert Mølle fra 1930), Liasetra (ca. 1890, men restaurert i 1980), Grandaunmoen husmannsplass (1865, i drift fram til 1965. Drevet av tre søstre; Mathilde, Gjerta og Gusta. Restaurert på 1990-tallet), Stutjønnanlegget (restaurert fløterdam i 1987 med tømmerkoie, stall og sørsamisk gamme).

Gjennom SEFRAK-registreringa (i hovedsak bygninger fra før 1900) og prosjektet ”historisk verdifulle bygninger og bygningsmiljø i Overhalla kommune” er det registrert i alt 694 bygninger i Overhalla. Opprinnelig målsetting for dette prosjektet var at det skulle munne ut i en ”prioritert liste over spesielt historisk verdifulle bygninger”, men ulike årsaker gjorde at alle bygningene på den foreslåtte lista (102 bygninger) kunne tjene som eksempler på bygninger med historisk verdi.

- Alle husmannsplassene i Overhalla er registrert. Eks.: Grandaunmoen husmannsplass
- Alle seterbrukene er registrert. Eks.: Liasetra
- Ca 130 fløytedammer
- Bruer i Overhalla: Selotten bru, bygd ca. 1830. Dette er den eneste brua som er fredet etter kulturminneloven. Videre er det bruene Sandmoen, Horka, Lilleøen, Opdal, Bjøra, Reina, Skage og Ranem bru som statens vegevesen ønsker å ta vare på, men som er et kostnadsspørsmål.

- Samiske hustufter. Det er registrert noen samiske boplasser i nordfjellet der det etter den informasjonen vi har, har vært flest samefamilier (tegnet inn på kart). Tilsvarende registreringer mangler i sørfjellet, men etter tradisjonen skal det i perioder ha vært samisk bosetting også der.
- Kverner og sagbruk er ikke registrert

7.2.5 Gjenstandar/minnesmerke

Hunn sverdet. I utgravingane som vart gjort på Hunnamoen i Skage i 1864, vart dette sverdet funnet. Det er hult innvendig, og i begge endane er det hol på kvar side. Sverdet er utstilt på Vetenskapsmuseet i Trondheim.

Melhussskrinet. Et keltisk relikvieskrin ble funnet i en gravhaug på Melhus i 1906. Dette var en del av gravutstyret der både en mann og ei kvinne ble funnet. Skrinet er ganske lite, bare 12 x 5 x 8 cm. Det er laget av to uthulte trestykker; et for skrinet og et for taket. Slike små relikvieskrin ble båret med reim rundt halsen av prester, munk og misjonærer. Melhussskrinet er trolig fra før år 973 og er et av 7 skrin som er funnet i Europa. Skrinet må ha kommet fra det irsk-keltiske området. Kan det ha kommet til Overhalla i sammenheng med vikingene? Skrinet er utstilt på Vitenskapsmuseet i Trondheim.

Marmorbruddet. Ved Svalisetra i Veglofjellet er det forekomst av hvit marmor. Denne marmoren er trolig den samme som er brukt til Ranem kirke.

Myntsamling fra 1100 – 1600 tallet. I forbindelse med restaureringa av Ranem kirke ble det i 1959 funnet i alt 596 mynter og brakteater (mynt med preg bare på en side) fra både Norge, Danmark og Sverige. Dette kirkefunnet var blant de aller største en kjenner til i landet og var svært viktig for framtidige studier av mynter. En del av myntene er i dag oppbevarte i sparebank1 Midt Norge Overhalla.

Minnesmerke over Astrid Mikkelsdatter Lestem (1610 – 1661) på Øysletta. Astrid ble namdalens siste offer for hekseprosessene på 15 – 1600-tallet. November 1661 ble hun brent som heks.

Minnesmerke over Hans Barlien (1772 – 1842). Stortingsmann, gårdbruker, urmaker, pottemaker, oppfinner. Han hadde hatte- og paraplyfabrikk og boktrykkeri.

Minnesmerke over Erik Haukmoen (1761 – 1841). Haukmokarene var bygdesmeder ved Haukmofossen. Haukmosmia ble etter hvert godt kjent over hele landet. "Et jernstøperi ved Haukmoe der driver med vand underholder 3 arbeidere – leverer årligen 100 sagblade, 50 økse, 700-800 ljåer".

Krigsminesmerke over falne etter 2. verdenskrig ved Ryggahøgda og minnesmerke over falne under krigsåra rundt 1814 ved Ranem kirke.

Gamle/eldre fotografi fra samfunnslivet i Overhalla (fra ca. 1850 og framover.) Overhalla historielag har registrert ca. 2000 bilder. De har også negativsamlinger på til sammen 14.000. Kulturkontoret har registrert 2700 bilder på data. Bildene er fra den tidligere lokalavisa Overhallingen. Bildene er lagt over i en bildebase som er tilgjengelig på biblioteket og kommunens hjemmeside.

Olav Flotten arkiv. Råmaterialet som Olav Flotten brukte i arbeidet med å skrive bygdebøkene for Overhalla. Det er totalt 46 arkivbokser, samt permer og lydband.

Gunnar Groven arkiv. Ei vidtfavnende og rik samling av historisk/kulturhistorisk stoff. Dokumentene strekker seg i tid omkring hundre år, fra først på 1900-tallet til ca.2000. Arkivet er samlet i 21 arkivbokser.

Notebibliotek. Overhalla musikkråd har registrert ca 1200 gamle noter og arrangement for kor og korps. Dette lånes ut gjennom biblioteket.

Mælaferga fra 1960. Den første kabelferga med motor, var en liten treferge som også fraktet biler. Da Ranem bru var ferdig, ble denne ferga flyttet til Mælen og brukt der. Denne ferga tok to biler, men ble byttet ut med ei ny ferge i stål i 1967. I 1990 ble denne fergedriften lagt ned. I 1998 tok ildsjeler opp drifta av ferga på

sommertid. Denne turistattraksjonen eksisterte i 3 år, og ble deretter liggende på land noen år. Ferga ble i 2004 flyttet til Namsskogan familiepark, og er nå i drift over vannet der som turistattraksjon og framkomstmiddel.

7.2.6 Immatrielle kulturminner

Mælamartnan. Martnan eksisterte i ca. 250 år, fra 1682 – 1906 og dette var årets store hendelse. Martnan varte i tre dager. Fra fjern og nær kom det kjøpmenn og tilreisende med store fartøy på Namsen. Kjøp og salg foregikk i stor stil og litt "snyt og bedrageri" hørte med. I tillegg til handel var det mye moro. Det var sirkus; bjørner, apekatter, sjonglører, sverdslukere, knivkastere og buktalere. Det var også dansesalonger, hele tre stykker. Den siste står fortsatt igjen – Mælen forsamlingshus. Med Mælamartnan fulgte det også etter hvert med fyll og kriminalitet. Det var dette som gjorde at martnan ble avviklet. Mælen var lenge sentrum i bygda og sentrum i dalen.

Overhallsrevolusjonen (1883). Bataljonshornblåser Johannes Moe ønsket at skytterlagene i bygda skulle få bedre økonomi og fremsatte et forslag om at sparebanken kunne gi et pengebidrag på deling til skytterlagene. Resultatet ville ikke bare være "gavnlig for Skytterne og Skyttersaken i sin Almindelighed, men det ville.....blive et Værn for Fædrelandet mod ydre og indre Fiender". Etter mye ståhei; avisoppslag både lokalt og nasjonalt og mange diskusjoner ble forslagsstillerne kalt inn til flere avhør. Det var under et av disse avhørene at "revolusjonen" var i gang. Ca. 1000 mennesker sto utenfor tinghuset og ropte, blåste i bukkehorn og avfyrte skudd med gevær, "Lenge leve skytterlaga og fedrelandet!". Til og med det norske flagget ble heist, noe som var ulovlig på den tiden.

Musikktradisjonene i Overhalla er registrert gjennom ei bok om musikklivet i Overhalla. Det eksisterer enkelte lydopptak av slåttemusikk gjort av gamle spillemenn.

Sagn og fortellinger. En del sagn er nedskrevet gjennom Overhalla Historielag og prosjekt i grunnskolen.

7.3 Miljøaspekt

Trusselbildet for kulturminne og kulturmiljø i Overhalla: Fornminne:

1. Erosjon og utgliding av masse. Mange av gravhaugene og selvsagt båtgravene er funnet langs vassdragene. Elva er i stadig endring, så dette er en reell trussel. Disse endringene skjer sent og man har derfor god tid til å kunne forhindre tap av fornminnene.
2. Nydyrking/oppdyrking av landbruksareal. På 50-tallet når bulldosere kom for fullt, var det svært mange fornminner som gikk tapt.
3. Bygging/utviding av eksisterende bygg som går på bekostning av fredede gravhauger.
4. Manglende økonomisk prioritet. Tiltakshaver/utbygger er økonomisk ansvarlig for en evt. arkeologisk utgraving.
5. Bygging av skogsveier og andre inngrep i forbindelse med hogst og kultiveringsarbeid i utmark (her er f. eks samiske kulturminner sterkt utsatt).

Kulturlandskapet:

1. Gjengroing som følge av manglende beite.
2. Område som det ikke blir dyrka på.
3. Utbygging/bruksendring, f. eks veier, boligfelt, parkeringsplasser m.m.

Bygninger og anlegg:

1. Bruksendring av huset.
2. Riving til fordel for nybygg.
3. Forfall/dårlig vedlikehold som følge av at bygningen er "overflødig".
4. Ombygging/modernisering av huset med vesentlige endringer.
5. Brann/andre ulykker

Gjenstander/minnesmerker:

1. Ødeleggelser av mennesker og maskiner, bevisste eller ubevisste.
2. "Tyveri" (f. eks de engelske lakselordene som drev med hobbyarkeologi)
3. Feil oppbevaring av gjenstander. Arkivmateriale – papir, bilder etc. skal oppbevares etter spesielle retningslinjer i forhold til temperatur, lys og fukt.
4. Forvitring – forurensing og værslitasje.

Immatrielle kulturminne:

1. Tradisjonsbærerne forsvinner før kulturminnene blir videreført.
2. Kulturminner blir ikke nedskrevet/tatt opp på bånd.

Kilder/litteratur:

- Det kongelige Miljøverndepartement, Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, med endringer 3. mars 2000, nr 14
- Plan og bygningsloven av 14.06.1985, nr 77
- NOU 2002: 1, Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk
- St. meld nr. 22 (1999-2000), kilder til kunnskap og opplevelse. Om arkiv, bibliotek og museum
- Riksantikvarens informasjon om kulturminner pr. november 2002
- Fotefar mot nord-prosjektet, Gunnar Groven 1995: Bertnem i Overhalla
- Gunnar Groven 1999: det eldste Overhalla
- Anne Marie Seem 2000: Gjenklang – musikklivet i Overhalla fram mot år 2000
- Synnøve Lien 2000: Fra bredd til bredd – bruhistorie fra Namdalen
- Sanna Mørkved 1991: Husmannsplasser i Skage sogn
- Sanna Mørkved 1997: Seterbruket i Overhalla
- Fylkesdelplan for kultur, 2000 – 2003
- NTFK kulturårsmelding 2005
- SEFRAX-registreringa 1875 - 85
- Gunnar Groven 1968 og 1990: Overhalla Bygdebok bind V og VI
- Trygve Silset 1965: Artikkel om Hans Barlien
- Gunnar Groven 1987: Ranem kirke 800 år
- Erling Balstad 1984: "Husmænd i Ranem sogn"
- Erling Balstad ca 1980: Notat om samisk bosetting i Overhalla
- Erling Balstad og Pål Vannebo 1989: fra Pontoppidan til prosjekt – skolen i Overhalla gjennom 250 år.
- Rapport fra prosjektet "historisk verdifulle bygninger og bygningsmiljø i Overhalla kommune (2004)

8 LANDBRUK

8.1 Mål

8.1.1 Nasjonale mål

De jordressurser som har potensiale for matproduksjon, skal disponeres slik at en tar hensyn til framtidige generasjoners behov.

8.1.2 Regionale mål / utfordringer

Strategisk plan landbruk for Nord-Trøndelag (NT-FK, 2001):

Visjon:

Optimal bruk av produksjonsfaktorene i landbruksnæringa i Nord-Trøndelag skal danne grunnlaget for et framtidsrettet landbruk, med særlig fokus på levende bygder og markedsmuligheter for det multifunksjonelle landbruket.

Mål:

Landbruket i Nord-Trøndelag må videreutvikles som ei framtidsretta næring. Landbrukets betydning - så vel regionalt som nasjonalt - skal styrkes gjennom fokus på: Levende bygder, naturforvaltning og verdiskapning.

Fylkesmannens miljøvernavdeling:

Det skal utøves jord- og skogbruksdrift slik at leveområdene for naturlig forekommende dyre- og plantearter sikres.

8.1.3 Kommunale mål

Kommuneplanen (1999 - 2003)

Hovedmål,

Å sikre en økologisk forsvarlig ressursutnyttelse, slik at naturens produksjonsevne og artsrikdom kan bevares for framtida.

Delmål

1. Opprettholde produksjonsvolumet i jordbruket i kommunen.
 2. Holde det produktive arealet i hevd med produksjoner etter naturgitte forhold.
 3. Sikre rasjonell produksjon, drift og skjøtsel av jord, skog og andre naturressurser så de gir et tilfredsstillende resultat til næringenes utøvere.
1. Verne dyrka jord for framtidig matproduksjon.
 2. Utvikle utmarksnæring og landbruksrelaterte næringer ved å ta vare på, utvikle og bruke naturen, kulturen og miljøet på en helhetlig og balansert måte, dvs. å nytte og sikre natur- og kulturmiljøer som et langsiktig grunnlag for verdiskapning i lokalsamfunnet.

8.2 Status

8.2.1 Landbruk generelt

Nøkkeltall

Produktivt jordbruksareal : 45.000 daa
Produktivt skogareal : 220.000 daa
Aktive bruksenheter 2002 : 186 bruk (jfr. søknad om prod.tilskudd, aug. 2002)
Aktive bruksenheter 2006 : 160 bruk (jfr. søknad om prod.tilskudd, aug. 2006)
Melkekvoter, kjøp / salg :

	Solgt		Kjøpt	
	Antall bruk	Sum liter	Antall bruk	Sum liter
2000	3	189.000	0	0
2001	3	227.000	55	158.000
2002	2	149.000	55	306.000
2003	1	87.000		usikkert
2004				92.000
2005	2	439.000		221.000
SUM	8	565.000	110	464.000

Landbruket er en av de mest betydelige næringene i kommunen. Tendensen er at ant. aktive driftsenheter avtar, selv om utviklingen i Overhalla er mer positiv enn i store deler av fylket. Næringens utøvere eier og forvalter areal- og ferskvannsressurser i kommunen, og har ansvaret for en langsiktig forvaltning av naturgrunnlaget gjennom sin næringsutøvelse.

Det er derfor viktig at det er samsvar mellom miljøkonsekvensene av næringens ressursbruk og den miljøtilstand og ressursbruk som er ønskelig fra samfunnets side. Gjennom samarbeid mellom grunneiere, offentlig forvaltning og veiledning, landbrukets organisasjoner og andre interessenter er det mulig å få til en næringsutøvelse og ressursforvaltning som er tilpasset kommunens særpreg og muligheter.

Veibygging

Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål er et felles styringsredskap for både jord- og skogbruket. Forskriften har som formål å finne gode landbruksmessige helhetsløsninger, samtidig som at hensynet til miljøverdier knyttet til naturmiljø, kulturlandskap, kulturminner og friluftsliv står svært sentralt. Forskriften omfatter både nybygging og ombygging av landbruksveier, og omfatter også masseuttak langs veitraseene.

8.2.2 Jordbruk

Jordbruket har over lenger tid hatt fokus på miljø, og det er tatt i bruk ulike virkemidler for redusere næringas negative påvirkning på miljøet. Det startet med opprydding av punktutslipp hovedsakelig fra gjødsellagre og siloer, ble videreført gjennom tiltak for å redusere arealavrenning, og er nå inne i en periode hvor alle miljøaspekter skal ivaretas.

En del av miljøarbeidet er regulert gjennom lover og forskrifter, mens en del blir styrt av virkemiddelbruken i jordbruket.

Lover og forskrifter

Med hjemmel i jordloven og forurensningsloven fikk kommunen fra 01.04.01 delegert myndighet i jordbruksforskriftene vedr. husdyrgjødsselforskriften, silopressaft-forskriften og forskriften om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt. Videre har forskrift om nydyrking også avgjørelsesmyndighet på kommunalt nivå etter høring hos Fylkesmann og Fylkeskommune.

Virkemidler og tiltak

Bruksutbygging/tekniske miljøtiltak:

Tidligere tiltak mot punktutslipp ble tidligere finansiert gjennom ordningen Tilskudd til tekniske miljøtiltak. Etter storaksjonene på 1980 og 1990-tallet har ordningen opphørt, og aktuelle saker blir nå finansiert som vanlige BU-saker innenfor tradisjonell bruksutbygging.

Spesielle tiltak i jordbrukets kulturlandskap:

Ordningen kom med da det i 1992 ble avsatt midler over jordbruksavtalen, og gjelder fortsatt. Tiltakene kan gjelde:

- Biologisk mangfold
- Gammel kulturmark
- Tilgjengelighet/opplevelseskvalitet
- Kulturminner/-miljøer
- Freda og verneverdige bygninger

Miljøplantninger og økologiske rensetiltak:

Tilskudd kan gis til:

- Klimaplanting/leplanting
- Landskapsplanting
- Vegetasjonssoner
- Fangdammer og våtmarker

Hydrotekniske anlegg:

Det kan gis tilskudd til hydrotekniske anlegg som kan føre til mindre erosjon eller gi økt biologiske mangfold.

Nye/endrede produksjonsformer:

Det gis tilskudd til:

- Utsatt og endret jordarbeiding , herunder fangvekster
- Omlegging av drifta i kornområder

Økologisk jordbruk:

På regionale nivå er det en uttrykt målsetting at 10 % av jordbruksproduksjonen i Nord-Trøndelag skal foregå økologisk, bl.a. uten bruk av kunstgjødsel og kjemiske plantevernmidler. I Overhalla har interessen for omlegging vært begrenset, på tross av ulike motivasjonstiltak. Det er i dag 1 husdyrbruk som har lagt om, og 1 som er under omlegging, mens en tidligere økologisk produsent har gått tilbake til konvensjonell drift. Til sammen er ca. 1 % av det dyrka arealet lagt om/under omlegging til økologisk drift.

Det har vært vanskelig å få økologiske produkter på markedet, men for melk har det blitt en bedring etter at økologisk osteproduksjon ble satt i gang på Kolvereid.

Gjødselplanlegging:

Det er innført krav om gjødselplan basert på jordprøver for å unngå reduksjon i AK-tilskudd.

Autorisasjonskurs plantevern og sprøytejournal:

Det stilles krav om gjennomgått autorisasjonskurs for å kunne kjøpe og bruke plantevernmidler i landbruket. I tillegg må det føres sprøytejournal dersom det ikke skal bli reduksjon i AK-tilskuddet.

Plastinnsamling fra landbruket:

Overhalla har hatt ordning for dette i mange år. Motivasjonen blant brukere er jevnt god. Overhalla bondelag, Overhalla bonde- og småbrukarlag har i samarbeid med landbrukskontoret funnet en god modell for innsamling av plasten lokalt. Vi har måttet forholde oss til flere aktører innen pressing/transport av landbruksplast. Et gjennomgående fenomen er at de forsvinner og nye kommer. Årsaken er at det ikke er økonomi i dette, tross tilskott fra miljøvernmyndighetene. Vi stiller nå forhåpninger til et nytt selskap som skal ta seg av dette. MD følger også utviklingen, og en skal ikke utelukke miljøavgift på plast.

Miljøplan på alle bruk fra 2003:

Fra og med 2003 ble det krav om miljøplan på alle bruk som skal søke om produksjonstilskudd i jordbruket. Miljøplanen skal inngå i brukerne kvalitets-sikringssystem, og skal bestå av en kartdel med oversikt over eiendommen miljøkvaliteter, samt en tekstdel som en handlingsplan for miljøtiltak på det enkelte bruk.

Andre miljørelaterte aktiviteter:

- vilkår for produksjonstilskudd i jordbruket (AK-tilskudd)
- system for innsamling av spesialavfall (eks. olje, medisiner, pl.vernmidl.)

8.2.3 Skogbruk

Skogbruket har i løpet av de siste 20 årene gjennomgått store endringer. Ny skogbrukslov gjeldende fra 2006 innebærer egen forskrift om bærekraftig skogbruk som gjør foryngelsesplikten sterkere og har med hensyn til biologisk mangfold. Formålsparagraf som omhandler skogproduksjon, skogbehandling og skogvern er fortsatt gjeldende. Også skogmeldingen fra 1999 ga sterke signaler som at langsiktigheten i skogbruket fortatt skulle være bærende. Det er en utfordring for skogbruket å utnytte skogressursene, bevare arts mangfoldet og gi skogeieren og samfunnet inntekter.

Målet nås best ved at hver enkelt skogeier tar sine avgjørelser basert på kunnskap om arts mangfold og økologiske prosesser i skogen. Både tiltak i skogbruket som "Levende skog" og "Biologisk mangfold" burde være en garanti for dette. All-skog med sine medlemmer er i dag miljøsertifisert. Det samme gjelder for de større skogeierne (Norske Skog Skogene og Statskog) i Overhalla.

Det er samfunnets ansvar å levere skogen videre til neste generasjon med produksjonsgrunnlaget og det biologiske mangfoldet intakt. Fremtidige generasjoner skal ha de samme muligheter som vi har i dag.

Kunnskapsoppbygging

Skogeierlaget har tidligere gjennomført studieringer med temaet *rikere skog*. Som en oppfølging av dette ble det vinteren 1998 gjennomført nye studieringer med boka *biologisk mangfold* i skog som litteraturkilde. Det var stor oppslutning blant skogeierne. Også kommunens ansatte er utdannet / etterutdannet innen samme tema ved NLH / HINT.

Miljøregistreringer i skog

Miljøregistreringer(MIS) i skog inngår i dag som et ledd i utarbeidelse av skogbruksplaner. I Overhalla ble nå MIS gjennomført i, og ferdige kart til forvaltning og skogeiere forelå fra 2002. I tillegg er det utført kartlegging av naturtyper i kommunen. Denne kartleggingen dekker også skogarealene.

Økonomiske virkemidler

Tilskudd

- nyplanting / supplering: tilskudd etter kostnad (kostnadstak) gjeninnført fra 2006
- ungskogpleie: Arealtilskudd. Krav om igjensetting av lauv og til fordel for bl.a. landskap, jordsmonn og vilt
- avstandsregulering av lauv: tilskudd etter kostnad. Krav om kvalitetsprod.
- grøfting av fastmark: tilskudd etter kostnad. Meldeplikt / forhåndsgodkjenning.
- tilskudd til opprustning / bygging av landbruksveier. Sterke miljøføringer.
- tilskudd til spesielle driftsopplegg, bl.a. til bruk av snøscooter i spesielle områder, bl.a. for å hindre unødig bygging av veier.
- Tilskudd til miljøtiltak i skog.
 - A. Tilskudd til miljøkvaliteter som krever skjøtsel eller spesielle tilpasninger ved hogst.
 - B. Tilskudd for å sette av biotoper urørt i 10 år eller mer.

Meldeplikt for avvirkning i vernskog, kystgranskog og andre spesielle områder

Krav om miljøhensyn ved avvirkning over verneskoggrensen, i lokaliteter med kystgranskog og andre spesielle områder. Krav i form av redusert uttak, igjensetting av lauv og mindreverdige virke, gruppehogst / bledningshogst, igjensetting av monumenttrær osv. Samtlige drifter i lokaliteter med meldeplikt befares av skogoppsynet sammen med skogeier og evt. entreprenør.

8.2.4 Reindrift

Overhalla har fra gammelt av hatt tamreindrift i kommunen, og blir i dag berørt av 2 reinbeitedistrikt:

- Vestre Namdal Reinbeitedistrikt
- Østre Namdal reinbeitedistrikt

Det foreligger kart fra reindriftsforvaltningen som beskriver arealbruken til reindriftnæringa i kommunen. Her framkommer fordeling mellom driftsgruppene når det gjelder sesongbeiter, trekkveier og slakte- / skilleanlegg.

I de siste årene har det vært tendenser til konflikter mellom tradisjonelt landbruk (jord og skog) og reindriftsnæringa. Spesielt i Risvika- og Flasnesmyrområdet har det vært konflikter knyttet til bruk av arealer. Bakgrunnen for konfliktene er:

- beiting på innmark
- anlegg av midlertidige og permanente slakte- / skilleanlegg

I tillegg har det i forbindelse med annen arealbruk (bygging av hytter i utmark og skogsbilveibygging) vært forhandlinger / meklinger mellom kommunen og reindrifta, idet reindrifta er skeptiske til at utmarka og beiteområdene bygges ned og medfører forstyrrelser for reinen.

8.3 Miljøaspekter

Jordbruket har tatt en del grep som har ført til en betydelig bedring av miljøsituasjonen for næringa. Fra og med 2003 vil det bli iverksatt ytterligere tiltak gjennom innføring av Miljøplan i jordbruket. Også skogbruket har de siste årene tatt ansvar for miljøet på en seriøs måte. Likevel er det flere momenter som kan endre på dette forholdet som gjelder landbruket generelt, slik at miljøtanken innen jord- og skogbruk svekkes. De største truslene for at miljøarbeidet skal bli svekket er:

- Endrede rammebetingelser for næringa generelt og dermed problemer med å gjennomføre miljøtiltak som koster penger
- Bortfall av økonomiske virkemidler til miljøtiltak
- Dårlige tømmerpriser
- Endringer i regelverket/krav til brukerne
- Rekruttering til næringa

For reindrifta er det en del konkrete miljøtrusler som kan berøre næringa sterkt. I tillegg til de konkrete rammebetingelsene fra det offentlige, er følgende forhold en trussel for næringa:

- kamp om arealene
- forurensningssituasjonen (spes. radioaktivitet)
- økt motorisert ferdsel

Reindriftsnæringa selv påvirker miljøet gjennom:

- økt bruk av motoriserte kjøretøyer i tilknytning til drift
- beitepress

9 VANN OG AVLØP

9.1 Mål

9.1.1 Nasjonale mål

Vann**Strategiske mål**

Det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsforkomster og i marine område som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel.

Resultatmål

Utslippene av næringssaltene fosfor og nitrogen til eutrofipåvirkede deler av Nordsjøen skal være redusert med omtrent 50% innen 2005, regnet fra 1985. Operasjonelle utslipp av olje skal ikke medføre uakseptabel helse- eller miljøskade. Risikoen for miljøskade og andre ulemper som følge av akutt forurensning skal ligge på et akseptabelt nivå.

Krav til vannkvalitet

Krav til kvalitet, jf. Drikkevannsforskriften 2001-12-04 nr 1372

§ 12 - Drikkevann skal, når det leveres til mottakeren, jf. § 5, være hygienisk betryggende, klar og uten framtrædende lukt, smak eller farge. Det skal ikke inneholde fysiske, kjemiske eller biologiske komponenter som kan medføre fare for helseskade i vanlig bruk. Drikkevann skal oppfylle kvalitetskravene som vist i vedlegg til drikkevannsforskriften.

Egen vannforsyning til en enkelt husholdning (for eksempel privat brønn) skal være hygienisk betryggende. For denne type vannforsyning gjelder vedlegget til forskriften som veiledende norm.

Normer for vannkvalitet, jf. SFTs Miljømål for vannforekomstene - Retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer.

Vannkvalitetsnormene er basert på SFTs klassifiseringssystem. De harmoniserer med helsemyndighetenes krav til drikkevannskvalitet og badevannskvalitet.

Kvalitetskrav til drikkevann

(SFTs Miljømål for vannforekomstene - retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer)

Drikkevann (råvann)

Parameter	Grenseverdier
Tarmbakterier (antall TKB per 100 ml)	< 5
Partikkelinnhold (FTU)	< 4
Vannets farge (mg Pt/l)	< 20
Fosforinnhold (ug TP / L)	< 11
Algemengde (ug Klf a / l)	< 4
PH	Oppfylle helsemyndighetenes krav Miljøgifter til "godt drikkevann"

Avløp

Opprydding på avløpssektoren skal i hovedsak være gjennomført innen år 2000.

9.1.2 Regionale mål**Vann**

1. Generelt skal det arbeides for å unngå skadelig næringstilførsel til våre vannressurser.
2. Sikre at vannforekomster med god vannkvalitet opprettholder denne tilstand.

3. Oppnå en vannkvalitet som gjør forurensede vassdrag egnet som gyte- og oppvekstområder for fisk.
4. Sikre at de mellomstore og større vassdrag har en vannkvalitet som tilfredsstiller brukerinteresser som fiske og friluftsliv.
5. Opprettholde og utvikle en vannkvalitet i våre sjøområder som tilfredsstiller kravene til bading/ rekreasjon.
6. Opprettholde Trondheimsfjordens hovedvannmasser, lokale fjordavsnitt og gruntområder som gyte- og oppvekstområde for marine fiskearter og som rekreasjonsområde.

Avløp

1. Samle urensede kloakkutslipp i våre tettsteder til felles utslippspunkt, og etablere rensetiltak som sikrer vannkvaliteten for aktuelle brukerinteresser i et langsiktig perspektiv.
2. Redusere utslipp av urensede kloakk fra regnvanns- og nødoverløp på grunn av lekkasjer og feilkoblinger på kloakknettet.
3. Unngå utslipp av silopress-saft og husdyrgjødsel på grunn av lekkasje eller andre mangler ved siloanlegg og gjødselkjellere.
4. Unngå tap av jord og næringssalter som følge av høstpløying på arealer med stor erosjonsfare når disse drenerer til vassdrag eller sårbare vannforekomster.
5. Unngå tap av næringssalter, utslipp av organisk stoff og bakterier/ virus til våre vannforekomster som følge av spredning av husdyrgjødsel.
6. Unngå endringer av bunnfauna og sedimenter på grunn av oppdrettsvirksomhet.
7. Avløp fra industribedrifter skal tilpasses de kommunale renseprosesser.
8. Unngå at industriavløp fører til redusert slamkvalitet og driftsforstyrrelser på kommunale renseanlegg.

9.1.3 Kommunale mål

Vann

1. Skaffe flest mulig av innbyggerne i Overhalla kommune stabil og tilstrekkelig mengde godt/godkjent drikkevann.
2. Drifte vannanleggene slik at disse målene nås, og lengst mulig bevare kvaliteten og verdien av disse anleggene.
3. Sørge for å planlegge og iverksette tiltak som gjør det mulig å holde målsettinger og krav.

Avløp

1. I størst mulig grad føre avløpsvann fra bebyggelser fram til renseanlegg med mål å unngå forurensning av omgivelsene og vassdrag.
2. Drifte avløpsanleggene slik at disse målene nås, og lengst mulig bevare kvaliteten og verdien av disse anleggene.
3. Sørge for å planlegge og iverksette tiltak som gjør det mulig å holde målsettinger og krav.

9.2 Status

9.2.1 Vannkvalitet

Vannkvalitet fra kommunalt vannverk er oppnådd med membranfilteranlegg. Mengde er sikret gjennom tidligere dimensjonering av ledningsnett. Leveringsmulighet/- sikkerhet ble oppnådd etter at høydebassenget på Rygg ble ferdig sommeren 1995. Membraner er skiftet i 2004.

9.2.2 Forurensning

Forurensningstilstanden i kommunen er forholdsvis oversiktlig. Synlige indikatorer på dette er tilstanden i elver og bekker (vannkvalitet og tilstedeværelse / variasjon av bunndyr og fisk). Landbruket har arbeidet seriøst med sine forurensningskilder, og det er i Overhalla investert store beløp på forurensningshindrende tiltak. Statistikk som viser bruk av handelsgjødsel i landbruket (1989 og 1999) vedlegges.

9.2.3 Drikkevann - krav

Jf. Drikkevannsforskriftens (sist endret 21.12.2005), §§ 8 og 9
Et vannforsyningssystem skal være godkjent av Det lokale Mattilsynet når det forsyner:

1. minst 20 husstander herunder hytter eller minst 50 personer,
2. næringsmiddelvirksomhet, jf. lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. eller
3. helseinstitusjon, jf. forskrift av 5. juli 1996 nr. 699 eller skole/barnehage, jf. forskrift av 1. desember 1995 nr. 928.

Før godkjenning skal det innhentes uttalelse fra berørte kommuner om forhold som angår miljørettet helsevern (medisinsk faglig rådgiver) og arealdisponering (teknisk avdeling).

Godkjenningsprosessen er i gang. Pr. 2005: Konovatnet fellesvannverk - endelig godkjent, Meosen vassverk – uttalelse gitt, Øysletta vassverk – endelig godkjent, Solum vassverk – søknad foreligger.

Følgende lovverk er sentralt:

- Lov om siviltforsvaret av 17. juli 1953 nr.9; kommunen skal sørge for reserve- og sikringstiltak for vannforsyningen og kommunens tekniske anlegg
- Lov om helsemessig beredskap av 2.des. 1995 nr.2; kommunen skal utarbeide en beredskapsplan for kommunale vannverk
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13.mars 1981 nr.6
- Lov om helsetjenesten i kommunene av 19. nov 1982, nr 66

9.2.4 Vannforsyning - forbruk

Antall husstander i Overhalla pr. nov. 2002: 1322

Antall innbyggere i Overhalla pr. 1.1.2002: 3600

Vannkvaliteten til beboere i Overhalla er stort sett bra.

Pr. nov. 2002 er ca. 71 % av husstandene tilkoblet kommunal vannforsyning.

Vannbehovet til Overhalla vannverk var i 1993 oppgitt til 25 l/s.

Vannforbruket i 2002 fra Overhalla vannverk tilsvarte i 2002 11 l/s.

Vannforbruk fra det kommunale vannverket var i 2001 på 347.956 m3.

Vannforbruk fra det kommunale vannverket var i 2002 på 388.534 m3.

Ukeforbruket på årsbasis varierer mellom 6.000 – 9.000 m3 alt etter årstid/

værforhold.

9.2.5 Kommunalt vannverk/ ledningsnett

Overhalla vannverk forsyner ca. 943 husstander, med meget god vannkvalitet. Kilden er Konovatnet. Råvannet renses i membranfilteranlegg i Rakdalåsen. Kilde og renseanlegg er et interkommunalt anlegg for Overhalla og Grong og ble etablert i 1981.

Eksisterende ledninger og anlegg

Overhalla vannverk består av ca. 70 km ledningsnett pr. 1998, høydebasseng på Ryggahøgda (2500m³), og 6 trykkøkingsanlegg (Svalia, Litj-Amdal, Klabbdal, Ryggahøgda, Krabbstumarka og Tetlien)

Filtreringskapasitet

Pr. 1/1 – 2003: 63 m³/t

Nedslagsfelt

Nedslagsfeltet består av fjellgrunn, samt noe myr. I området ligger 6 hytter, samt 2 sætrer. Totalt areal på nedslagsfeltet er ca. 16,6 km².

Tiltaksplan for vann og avløp for perioden 2006-2007(vedtatt 24.4.06), erstatter tidligere Rammeplan for vannforsyning

Tiltaksplanen skal fange følgende behov:

1. Tiltak som gradvis skal rette opp aldrings- og slitasjeskader på eksisterende anlegg.
2. Sanere rester av eldre anlegg/ledningsstrek, -etterslep fra "gamle dager".
3. Nye tiltak som øker kvalitet og beredskap for vann og avløp.

Tiltaksplanen skal være en kontinuerlig prosess hvor nye tiltak defineres og framstilles for politisk behandling hvert 2. år, og følger i hovedtrekk økonomiplanen.

Standard på ledningsnettet

Standarden på eksisterende ledningsnett er meget god. Tilnærmet 100% består av PVC og er lagt etter 1970. Det vurderes fortløpende utbygging til nye abonnenter etter behov.

Vannmålere

Pr. 1/1 - 2003 er det 100 husstander som har installert vannmålere, samt 37 driftsbygninger og 30 offentlige bygg og næringsbygg.

9.2.6 Private vannverk

Private vannverk (gravde brønner/ kilder eller bekkeinntak) forsyner ca 379 husstander. Kvaliteten er jevnt over bra, men den kan variere noe. Felles for flesteparten av disse er at de er dårlig sikret mot overflateforurensning. Enkelte må gjennom store investeringer før anbefaling om godkjenning kan foreligge.

Registrerte private vannverk pr. 2005

Meosen vannverk: Grunnvann - 22 husstander – 68 pe, (og 4 melkebruk pr.1997) – status: uttalelse gitt.

- Solum vannverk: Overflatevann, elveinntak – 26 husstander – 65 pe, (og 6 melkebruk pr. 1997) – status: søknad foreligger.
- Øysletta vannverk: Grunnvann/ oppkomme – 29 husstander – 75 pe, (og 2 melkebruk pr. nov. 1997) – status: endelig godkjent.
- Lilleøen vannverk: Grunnvann/oppkomme, campingplass pr 1997

I tillegg kommer husstander/ gårdsbruk som har egne mindre vannforsyningsanlegg, og som ikke kommer inn under godkjenningsordningen.

9.2.7 Beredskap

Det finnes ikke utstyr eller reservekilde som kan settes i drift dersom hovedvannforsyningen bryter sammen, men for enkelte områder er det mulighet for å tilkoble private vannverk som reserveforsyning.

I tilknytning til kommunens grusforekomster, finnes det grunnvannressurser i kommunen som ikke er utnyttet. NGU har i GiN- prosjektet registrert potensielle grunnvannressurser i Overhalla. For Overhalla kommune synes Gansmo-alternativet å peke seg ut som det mest positive av de områdene som er undersøkt (uttak i størrelsesorden 20-30 l/s fra en enkelt brønn). En endelig bestemmelse av magasinets vanngiverevne kan imidlertid kun gjøres gjennom en langtids prøvepumping.

9.2.8 ROS analyse 1998 (Risiko- og sårbarhetsanalyse av vannforsyning)

Det ble analysert 23 ulike hendelser med hensyn til skader på mennesker, miljø, samfunnsmessige kostnader. Til sammen gir dette 69 hendelser med følgende risikobilde:

Uakseptabel risiko: 1 hendelse (stopp i leveranse av vann pga brann)

"På grense" risiko: 11 hendelser

Akseptabel risiko: 57 hendelser

Analysearbeidet viser at ingen av de anførte uønskede hendelsene er å betrakte som risikomessige uakseptable. Det ble ikke avdekket forhold som krever øyeblikkelige tiltak.

9.2.9 Driftskontroll

Vannverket overvåkes kontinuerlig via driftssentral for følgende parametre: (Vannmengde, pH, driftsparametre høydebasseng, UV-bestråling, membranlegg. Videre foretas undersøkelse av Namdal Analysesenter 26 ganger pr. år av følgende parametre; tot. ant. bakterier, termostab. kolif. bakterier, sum av nitritt og nitrat, kolibakterier og fargetall.)

Prøvetakingsplan for kommunalt drikkevann i 2002

18 C1 prøver (5 enkeltanalyser: Koliiforme bakt.- NS 4788, Termo. Koli. Bakt.- NS 4792, Kimtall 22°C- ISO6222, pH Surhetsgrad- NS 4720,

Fargetall- NS 4787) C1 prøve + Nitritt/ Nitrat

3 C2 prøver (8 enkeltanalyser: koliiforme bakt.- NS 4788, Termo. Koli. Bakt.- NS 4792, Kimtall 22°C- ISO6222, pH Surhetsgrad NS- 4720,

Fargetall- NS 4787, Ledningsevne- ISO 7888, Turbiditet- ISO 7027,
Kimtall 37°C- ISO 6222)

1 C2 prøve + Nitritt/ Nitrat

2 C2 prøver + Råvann

Rapporter - Vannprøver

Prøver tatt i 2002 ligger innenfor de krav som er satt.

Rapporter for 2000 vedlegges.

9.2.10 Turistbedrifter

Årlig inspeksjon/ godkjenning av campingplasser med evt. nødvendige vannprøver.
Regelmessige inspeksjoner ved kommunens hotell, gjestgiveri og serveringssteder.

9.2.11 Badevann

Kommunalt bad ved OBUS renoveret i henhold til ny forskrift 1996. (ferdig nov. 2002)
Det er ingen offentlige badeplasser. Kommunedelplan for bygg og anlegg for idrett, friluftsliv og kultur har registret 10 badeplasser som blir benyttet ofte. Det foretas ingen kontroll av badevann ved de mest brukte badeplassene i kommune.

9.2.12 Rensekapasitet avløp

Kommunen er godt dekket på avløpssiden ettersom vi har dimensjonerende renskapasitet for 4000 personer som er mer enn kommunens totale innbyggertall (3600 pr. 2002). I 2002 ble renskravene på Skogmo, Skage og Ranemsletta renseanlegg ikke overholdt. Det foregår løpende arbeid med optimalisering av driften. Ranemsletta renseanlegg ble fornyet i 1994 og Skogmo renseanlegg ble fornyet og bygget om til naturbasert rensing i 2005. Disse anleggene fungerer meget godt pr. 2006. Øysletta renseanlegg er vanskelig å drive innenfor kravene og ved Skage renseanlegg er det problemer til å få anlegget til å rense etter kravene i utslippstillatelsen. Ledningsnett for avløp er fullført i de mest sentrale områder av kommunen hvor avløpet føres til renseanlegg.

Avløp fra offentlig og privat kloakk har også blitt redusert, selv om det fortsatt eksisterer en del dårlige private løsninger. Utslipp av urensset sigevann fra Stormyra avfallsanlegg på Sandmoen, er trolig også under god kontroll. Nytt fordrøyningsbasseng er bygd i 2004.

9.2.13 Kommunal kloakk/ ledningsnett

I Overhalla er ca. 890 husstander (ca. 67 % av samtlige husstander pr. nov.-02) tilkoblet kommunal kloakk. Til sammen er det lagt ca. 50 km ledningsnett pr. 2006. Alle kommunale ledninger går inn på kommunale renseanlegg. Utslippene fra renseanleggene går til Namsen og Bjøra. Det er knyttet spesiell oppmerksomhet til disse resipientene, hvor sportsfiske er den største interessen.

9.2.14 Rensing, utslipp og kapasitet

Alle kommunale kloakkutslipp skjer enten fra renseanlegg eller felles slamavskiller.

Skage:	Kapasitet: 1100 p.e., biologisk rensing, utslipp til Namsen. Etablert 1. gang i 1975, kapasitetsutvidelse i 1985. Tilknyttet pr. 2002: ca 800 p.e.. (Nytt anlegg under planlegging)
Øyesvold:	Kapasitet: ukjent, fra slamavskiller, infiltrasjon i grunn. Etablert i 1975. Tilknyttet: ukjent
Ranem:	Kapasitet: 1800 p.e., biologisk/ kjemisk rensing, utslipp til Namsen. Etablert i 1975 – Nytt anlegg i 1994. Tilknyttet: ca. 1000 p.e..
Skogmo:	Kapasitet: 1000 p.e., infiltrasjonsanlegg. Nytt anlegg etablert i 2005. Tilknyttet: ca. 700 p.e..
Øysletta:	Kapasitet: 300 p.e., biologisk rensing, utslipp til Namsen. Etablert i 1975. Tilknyttet ca. 200 p.e..
Meosen:	Kapasitet: 60 p.e., jordrenseanlegg, Nytt anlegg i 2005. Tilknyttet 60 p.e..

9.2.15 Spredt bebyggelse

Den resterende del av bygda som ikke er tilkoblet kommunal avløpsledning, har private enkeltanlegg. Disse består av slamavskiller, samt kunstig sandfilter/ infiltrasjon i grunnen. Det føres ingen kontroll med renseeffekten fra disse anleggene.

Statistikk for spredt bebyggelse for 2000 vedlegges.

Teknisk sjef er delegert myndighet til å godkjenne utslipp fra mindre avløpsanlegg i hht forskrift av 12.4.00. Kommunestyrets vedtak innebærer også at slamavskiller og sandfilter med etterfølgende utslipp til åpent vann vil også være en aktuell rense- og utslippsmetode.

9.2.16 Slam og slambehandling

I alt har ca. 432 husstander private avløpsanlegg i 2002. Innsamling av slam er kommunens ansvar, og fra 1998 er innsamlingen blitt utført med mobil slamavvanner. Tidligere er slammet blitt kjørt til slamlagune på Sællæg. Etter den nye ordningen vil entreprenøren stå for både innsamling, etterbehandling og gjenbruk av slammet. Slambehandlingen vil skje i Grong kommune. Ordningen er iverksatt fra 2003.

9.2.17 Forurensningskontroll

For å kontrollere renseeffekt og forurensninger som føres til resipient, tas det prøver av avløpsvannet fra renseanleggene hver måned. Analysene foretas av PreBIO, Namsos.

Rapporter fra 2000 vedlegges (Renseanleggene Ranem, Skage, Skogmo og Øysletta)

9.2.18 Konflikter

I enkelte tilfeller er renseanlegg lokalisert til områder som for eksempel sideelver til Namsen. Dette kan av bl.a. grunneiere og sportsfiskere oppfattes som negativt, idet slike anlegg ofte settes i forbindelse med tilstander man kan få i et vassdrag med

lav vannstand og høy temperatur. Problemene er svært lokale, og er stort sett knyttet til bestemte perioder av året. Årsaksforholdet er komplisert, der selvsagt noe av begroing og vekst kan relateres til utslipp fra renseanlegg. Likevel kan det sies at resipientene ikke bærer preg av forurensning fra kommunale utslipp.

9.3 Miljøaspekter

Trusselfaktorer - Vannkvalitet

- Sløsing/ høyt forbruk
- Lokal forurensning/ akutte utslipp fra for eksempel jordbruket.
- Naturlige hendelser (flom, tørke)
- Overhalla vannverk
- Forurensing av nedslagsfelt
- Forurensing av kilde, dambrudd
- Vannmangel, ledningsbrudd til forsyning til behandlingsanlegg
- Stopp i leveranse pga strømbryt i renseanlegg
- Stopp i leveranse pga sabotasje, forurensing i renseanlegg
- Forurensing av høydebasseng, sabotasje - vannmangel
- Forurensing, vannmangel, ledningsbrudd av hovedvannledning
- Forurensning/sigevann fra gamle nedlagte deponier/registrerte forurenset grunn og eventuelle uregistrerte private fyllinger.

Forurensningskilder som kan påvirke grunnvannsforekomster

Det er registrert 6 forurensningskilder som kan påvirke påviste grunnvannsforekomster. Forurensningskildene er registrert i NGUs database over spesialavfall i deponier og forurenset grunn. I Skogmoområdet er det registrert 3 industrifyllinger/ industriområder som kan påvirke grunnvannskvaliteten. Ved Gryta kan det være fare for forurensning fra asfaltverk. Vest for randåsen ved Gryta finnes et deponi med gamle maskiner og maskindeler med fare for oljeforurensning. Og et deponi ved Kvatningen planteskole hvor det er mistanke om nedgravd DDT-avfall i leire.

Trusselfaktorer - avløp

- Utslipp fra bedrifter, næringsliv og husholdninger.
- Kjemikalier (olje, White-sprit)
- Medisinrester
- Klorin
- Deponering av slammet
- Tungmetaller med mer i slammet
- Utilfredsstillende rensing pga for store vannmengder til renseanleggene.

Kildehenvisning - vann:

Overhallaplan - Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998, NGU Rapport 92.203 Grunnvann i Overhalla kommune, NGU Rapport 93.041 Grunnvannsundersøkelser i Overhalla og Grong kommuner. Oppfølging av GiN-prosjektet i Nord-Trøndelag fylke, FOR 2001-12-04 nr 1372: Forskrift om vannforsyning og drikkevann (Drikkevannsforskriften), Kommunedelplan for bygg og anlegg for idrett, friluftsliv og kultur. Tiltaksplan for vann og avløp for perioden 2006-2007. Handlingsplan 2006 for Teknisk avdeling.

Kildehenvisning - avløp:

Overhallaplan - Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998. Tiltaksplan for vann og avløp for perioden 2006-2007. Handlingsplan for 2006 for Teknisk avdeling.

10 KJEMIKALIER

10.1 Mål

10.1.1 Nasjonale mål

Strategiske mål

Utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier skal ikke føre til helseskader eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Konsentrasjonene av de farligste kjemikaliene (for eksempel PCB). De viktigste produktene der vi i dag fortsatt finner PCB som følge av tidligere tiders bruk er kondensatorer i lysarmaturer, strømgjennomføringer i energiforsyningen og i bygningsartikler som fugemasse, betong, isolerglasslim og maling/ skipsmaling. PCB har også vært i brukt i kraftkondensatorer og transformatorer og i elektriske og elektroniske artikler som f. eks hvitevarer og radio- og fjernsynsapparater, i oljebrenner, varmevekslere med mer) og dioksiner – ftalater i plast og azofrargestoffer i tekstiler) i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivået for naturlige forekommende stoffer, og tilnærmet null for menneskeskapte forbindelser.

Resultatmål

Utslipp av enkelte miljøgifter (jf. prioritetslisten i tabell 7.1) skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2000, 2005 og 2010.

Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres i den hensikt å stanse utslippene innen en generasjon (25 år, det vil si innen 2020).

Risiko for at utslipp og bruk av kjemikalier forårsaket av tidligere tiders virksomhet, feildisponering av avfall og lignende, skal ikke medføre fare for alvorlige forurensningsproblemer.

10.1.2 Regionale mål

1. "Beredskapsplan for vern mot akutt forurensning – Namdal region" ble vedtatt i 1997, blant andre av Overhalla kommunestyre 15.12.97. Oppdateringer sendes til vertsbrannvesenet i Namsos minst hvert år.
2. Sikre kommunene kunnskap om hvilke sårbare områder som skal prioriteres først i tilfelle uhell med olje- og kjemikalier.
3. Etablere kommunal beredskap for å kunne ta hånd om mindre uhell.
4. Sikrer at brannvesenet i Steinkjer, Namsos og Vikna, blir opplært i ulike stoffers kjemiske/ fysiske egenskaper slik at en lett kan velge riktige tiltak for å stanse/ begrense skadene av eventuelle utslipp.

10.1.3 Kommunale mål

Har ingen nedfelte kommunale mål, men støtter seg til de nasjonale og regionale målene.

Det er kommet en egen forskrift som pålegger fjerning av PCB. Omfanget er kartlagt i vedlikeholdsplan for kommunal bygningsmasse. Kraver er at fjerning av PCB skal være gjennomført innen 1.1.08. Tiltaket er foreslått gjennomført i 2007.

10.2 Status

10.2.1 Kommunal drift/ renhold

Det blir ikke i noen sammenheng benyttet kjemikalier i drift/ renhold uten at det er datablad på varen. Det arbeides for tiden med en overgang til kjemikaliefritt renhold av kommunale bygg.

Vann/ avløp

Utslipp fra renseanleggene - jernclorid – godkjent.

Utslipp fra vannbehandlingsanlegget i Rakdalåsen – klor og sitronsyre – godkjent.

Det gjennomføres døgnvask av membrananlegget – utslipp i bekk. Det benyttes 30 l klor og ca. 65 l skyllemiddel (sitronsyre) pr. uke.

Veg

Vegsalt/ støvbinding – magnesiumchloride / lignin – godkjent naturstoff.

10.2.2 Landbruk/ Plantervernmidler

Forskrifter om spredning av plantervernmidler i skog er et viktig redskap i kampen mot spredning av giftstoffer i naturen. I Overhalla blir skogsprøyting kun benyttet på arealer med høy bonitet og vanskelige foryngelsesforhold (gress og urter), men dette blir i dag mindre og mindre vanlig idet det legges vekt på å etablere foryngelsen første sesong etter avvirkning. Det er ikke tilskudd til kjemisk skogrydding.

10.2.3 Lagring og bruk av kjemikalier

Det foreligger i dag ingen oversikt over lagring og bruk av kjemikalier i ulike bedrifter i Overhalla kommune.

10.2.4 Private husholdninger

Ingen oversikt over lagring av kjemikalier i private husholdninger.

10.2.5 Krav til dokumentasjon

- Det foreligger HMS- datablad for enkelte produkter
- I landbruket er det krav om godkjenning før bruk og oppbevaring av sprøytemidler

10.2.6 Forurensset grunn

Statens forurensningstilsyn (SFT) har registrert 9 lokaliteter i kommunen.

Vedlagt kart og oversikt fra SSB.

10.2.7 Oversikt over bedrifter med oljeutskillere

Johs. Blengsli & Sønn, Nord-Trøndelag Forsvarsdistrikt, Max bensinstasjon, Overhalla Spareforening avd. Øysletta, Statoil, J. Barlien Transport, Skogsmaskiner AS, Ko-Lo Veidekke AS, Norske Fina – Skage depot, Namdal Biloppfuggeri. Røttesmo Bilverksted har vi ikke registrert tømmerapparat på.

Vi har i dag ingen oversikt over hvilke bedrifter som benytter kjemikalier i produksjon eller i sluttprodukt. Kjemikalier som kommer inn under begrepet brannfarlig vare vil i forbindelse med brannsyn inngå som en del av tilsynet fra 2003 (Forskrift om brannfarlig vare). Er gjennomført som en del av brannsynet fra 2004

10.3 Miljøaspekter

Trusselfaktorer

- Bruk av sprøytemidler i jord- og skogbruk.
- Bruk av sprøytemidler i husholdningene.
- Tømming av kjemikalier i avløp eller direkte på bakken.
- Ukontrollerte utslipp fra enkeltbedrifter
- Har ingen kommunale mål.

Kildehenvisning:

Overhallaplan – Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998. Forskrift om polyklorerte bifenyler (PCB) T-1332. Handlingsplan 2006 for Teknisk avdeling

11 Avfall

11.1 Mål

11.1.1 Nasjonale mål

Strategiske mål

Det er et mål å sørge for at skadene fra avfall på mennesker og naturmiljø blir så små som mulig. Det skal gjøres ved å løse avfallsproblemene gjennom virkemidler som sikrer en samfunnsøkonomisk god balanse mellom omfanget av avfall som genereres, og som gjenvinnes, forbrennes eller deponeres.

Resultat mål

Utviklingen i genererte mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten. Basert på at mengden avfall til sluttbehandling skal reduseres i tråd med hva som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå, tas det sikte på at mengden avfall til sluttbehandling innen 2010 skal være om lag 25% av generert avfallsmengde.

Praktisk talt alt spesialavfall skal tas forsvarlig hånd om, og enten gå til gjenvinning eller være sikret tilstrekkelig nasjonal behandlingskapasitet.

11.1.2 Regionale mål

1. Redusere avfallsmengdene som genereres og behandles i området.
2. Øke gjenvinningen av avfall ved gjenbruk på høyeste mulig foredlingsnivå.
3. Redusere de negative miljøbelastningene ved all avfallshåndtering.
4. Forbedre styringen og kontrollen av avfallsstrømmene gjennom administrative og organisatoriske systemer/ rutiner.
5. Unngå at det deponeres våtorganisk avfall på avfallsplassene i Nord- Trøndelag fra 01.01.98.
6. I størst mulig grad gjenvinne treavfall ved anvendelse til for eksempel biobrensel . Treavfall skal ikke deponeres.

Helse- og miljøskadelige stoffer

1. Redusere utslipp av miljøskadelige stoffer fra husholdninger, off. institusjoner, helsesektoren med mer til et minimum.
2. Samle opp amalgam, som er kvikksølvholdig, hos den enkelte tannlege.
3. Samle opp miljøgifter og tungmetaller fra fotolaboratorier, skoler, tannleger, kiropraktorer, og hobbyfotografer og lever dette til godkjente mottak.
4. Unngå at miljøgifter fra husholdningene havner i naturen ved at kommunene har et tilfredsstillende system for innsamling/ mottak av spesialavfall.
5. Installere oljeavskillere som fungerer hos virksomheter med oljeholdige utslipp.
6. Sørge for at avløpsslam tilfredsstiller kravene i slamforskriften med henhold til miljøgifter slik at det kan benyttes som jordforbedringsmiddel.
7. Gjennomføre tiltak på de mest belastede lokaliteter med forurensset grunn og deponier med spesialavfall.
8. Redusere bruken av kobber (Cu) og antibiotika i oppdrettsnæringen.
9. Unngå at mudringsmasser som kan inneholde miljøgifter dumpes.
10. Handtere avfall som kan inneholde PCB forsvarlig.
11. Sikre at det ikke kan påvises rester av plantevernmidler i drikkevann.
12. Unngå at avrenning av plantevernmidler fra dyrkamark skader økosystemer i vatn.

11.1.3 Kommunale mål

I Overhalla skapes det lite avfall og avfallet utnyttes som ressurs ved:

1. å hindre at avfall oppstår
2. økt gjenbruk
3. å øke gjenvinningsgraden

11.2 Status for avfall og gjenvinning

11.2.1 Avfallsmengder og avfallsets sammensetning

Kommunen har gjennom MNA relativt gode mål for avfallsmengder som kommer fra husholdningene (1.405 husholdninger pr. 01.01.2006).

Husholdningene produserer følgende mengder pr. år:

Avfallstype	kg pr år
Brennbart restavfall	310

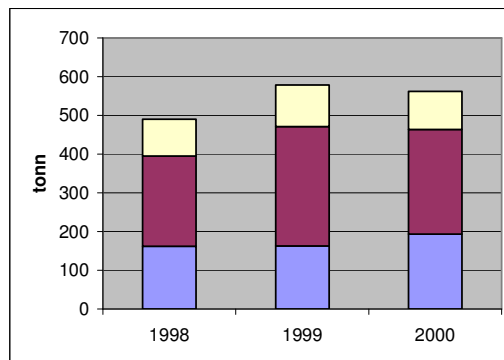

Matavfall/våtorganisk avfall	130
Papir til gjenvinning	100
Glass til gjenvinning	30
Farlig avfall til behandling	25
Annet avfall	25

Dagens situasjon

Overhalla kommune er medlem av Midtre Namdal Renovasjon (MNA), og det er MNA som driver Stormyra Avfallsanlegg på Sandmoen.

Figuren viser levert og innveid avfall fra abonnenter i Overhalla i årene 1998 – 2000. Nederste del av søylene repr. restavfall, videre våtorganisk avfall og øverst papir.

Dagens system bygger på :

Henteordning og Bringeordning pr. 2006

- matrester og bleieposer (hentes hver uke)
- restavfall og papir (hentes hver 3. uke)
- energiavfall (hentes samtidig med restavfallet)
- Kuldemøbler (leveres forhandler/miljøtorg)
- Drikkekartonger (hentes i barnehager og grunnskoler)
- Miljøfarlig avfall leveres til miljøstasjonene
- Glass og metallembalasje leveres til igloer
- Pent brukte klær leveres til NyGammelt og til lokale innsamlingsaksjoner; videre til Fretex
- Medisinrester leveres i bokser på legens venterom
- Alle typer hvitevare/EE-avfall leveres forhandler eller våre miljøtorg.

Organisert (MNA/kommunen) henting av kuldemøbler, hvitevarer og EE-avfall 1 gang pr. år.

11.2.2 Stormyra

Restavfall

Avfall som er igjen etter at kildesortert materiale er tatt ut. Avfallet blir komprimert og emballert på Stormyra, før det sendes som avfallsbasert brensel til energiverk med høy grad av energiutnyttelse.

MNA er ISO-sertifisert NS ISO 14001 og 9001.

Døde kjæledyr

Deponeres (graves ned) på Stormyra f.o.m. 2001.

I tillegg har Stormyra miljøtorg og miljøstasjon, og har mottak / omlastingsstasjon for de aller fleste avfallsfraksjoner. En del av avfallet sorteres, før avfallet sendes videre for behandling.

Drift av deponi

5-10 % av alt avfall som mottas på Stormyra avfallsanlegg (ca 1 000 tonn) blir i dag lagt i deponi. 90 % av dette er avfall fra næringsvirksomhet. MNA har som målsetning at mindre enn 1 % av avfall fra husstand blir lagt i deponi.

Det var tidligere store problemer knyttet til drift av avfallsdeponiet på Stormyra.

Spesielt var håndtering av sigevannet vanskelig. Dette førte til overløp av urensset sigevann til Ytre Sandmoelv og store mengder urensset sigevann til Namsen. Disse problemene er nå under kontroll pga bevisst satsing for å bedre forholdene.

Renseanleggets kapasitet, drift av anlegget, samt bruk av fordrøyningsbassenger, gjør at det i 2005 ikke ble sluppet ut urensset sigevann til Namsen. Fugleplagen har blitt redusert til et minimum som et resultat av mindre mengder, bedre daglig drift av deponiet og mellomagring av ubehandlet avfall under tak.

11.2.3 Kildesortert avfall

Våtorganisk avfall (matrester, grøntrester osv.) som samles inn fra husholdninger og bedrifter, går til kompostering på Ecopro AS anlegg i Skjördalen i Verdal.

En del abonnenter har egenbehandling av denne fraksjonen;

- hjemmekompostering
- bruk av egen gjødselkjeller (våtkompostering)

Papir sorteres av abonnenten i 2 fraksjoner:

Aviser, ukeblader og annet lesestoff uten lim eller plast. Sendes til Norske Skog som bruker returpapiret som råstoff i ny papirproduksjon. Limte kataloger, konvolutter, gavepapir, brunt papir og bøker legges i energisekken. Dette papiret går sammen med restavfallet til energigjennvinning.

Papp kan leveres til Stormyra. Papp som samles

inn fra bedriftene blir presset og transportert til Petterson Ranheim fabrikk.

Drikkekartonger som samles inn fra grunnskolene, leveres til Hurum for produksjon av nye produkter. Det er ikke mottak for drikkekartonger i Overhalla (Namsos nærmest med utplasserte containere).

Bleier legges i spesielle blanke plastposer og samles inn særskilt. Leveres som hovedregel sammen med restavfallet til energigjennvinning.

Trevirke leveres Stormyra for oppmaling og til benyttelse til biobrensel.

Plast og isopor fra husholdningene går sammen med øvrig restavfall til energigjennvinning.

Fra bedrifter kan plast leveres i egne mottak, der den går til material- og / eller

energigjenvinning. Landbruksplast blir nå samlet inn i tre fraksjoner: PP-sekker (vevd yttersekk av storsekk), hvit og blank landbruksplast og farvet landbruksplast. Det går inn i retursystemet for plast.

Glass og metall tas imot i 3 glassigloer (Skage, Ranemsletta og Øysletta). Glasset fraktes til Norsk Glass- og Metallgjenvinning.

Bilvrak leveres Namdal Bilopphuggeri. Også en del **andre metallvarer** kan leveres her. Nyttbare deler går for salg, mens resten lever i hovedsak til Fundia, Norsk jernverk. Innkommet jern og metallskrap som blir levert på Stormyra blir sortert i 2 fraksjoner (stål og annet metall) før videre salg.

Dekk kan leveres hos alle dekkforhandlere. Noe går til regummiering, mens hovedmengden går til energigjenvinning.

Miljøfarlig avfall (spesialavfall) er avfall som oljerester, løsemidler, spraybokser, maling, lim, lakkrester, plantevernmidler osv. Avfallet kan leveres til kommunens 2 miljøstasjoner (Ranemsletta og Skage). I tillegg henter Skvett'n miljøekspress (Veglo Miljøservice) slikt avfall hos næringsdrivende, samtidig som det er miljøekspressen som tømmer miljøstasjonene. Avfallet blir sortert, og noe blir gjenvunnet, noe blir brukt som energi, mens en del blir sendt til miljømessig forsvarlig sluttbehandling i Norge eller utlandet.

EE-avfall er en fellesbetegnelse på kasserte elektriske og elektroniske produkter som komfyrer, vaskemaskiner, PCer, TVer, lamper osv. Også det som tidligere ble definert som kuldemøbler (kjøpt etter 1995) / hvitevarer dekkes nå av EE-avfallsbegrepet. Forhandlere av disse produktene skal ta imot slikt avfall gratis fra forbrukerne. Alle kommuner skal ha et mottak for EE-avfall. Dette blir løst lokalt ved at kommunene har avtale med MNA om årlig innsamlingsrute og fri levering av EE-avfall ved Stormyra avfallsanlegg. Innsamlet materiale leveres inn til retursystemet for EE-avfall.

Kuldemøbler (solgt før 1995) tas imot på Stormyra avfallsanlegg i tillegg er det etablert en henteordning i regi av MNA for kuldemøbler (1 x pr. år). Denne ordningen er finansiert av avgiften som kunden betaler ved kjøp.

Medisinrester og risikoavfall kan leveres i egne beholdere på legekontor og institusjoner, eller ved apoteket. Medisinrester sorteres ved Apoteket Laksen og går videre til destruksjon. Risikoavfall blir sterilisert eller nedfrosset før videretransport til destruksjon.

Klær og tekstiler. Det er ingen fast innsamlingsordning i kommunen. Nærmeste mottak er i Namsos; NyGammelt eller i container (Fretex).

11.2.4 Kommunalt bygningsavfall

Bygningsavfall leveres til godkjent sortering. Kommunen har ikke egne deponi og det brennes ikke bygningsavfall i regi av kommunen.

11.2.5 Administrative og organisatoriske forhold

MNA har ansvaret for at alle husstander har egnet utstyr for å kunne kildesortere sitt avfall. I tillegg får også alle bedrifter tilbud om egnet utstyr til kildesortering. MNA har satt ut innsamling av avfall fra husstander på entrepriser i hele området. I Overhalla er det Namdal Avfallstransport AS som for tiden utfører innsamlingen. Det er kommunen som gjør avtaler med abonnenter ang. hjemmekompostering / bruk av gjødselekjeller. Kommunen har også kjøpt inn komposteringsdunker til interesserte abonnenter, og da som et ledd i et prøveprosjekt i regi av bygdemobiliseringa / Teknisk avdeling.

Administrasjon av renovasjonsordningen i kommunen er lagt til avdeling for Teknisk avdeling. Utskriving og innkreving av gebyrer skjer også i kommunal regi.

11.2.6 Økonomi

Kostnadene med renovasjonsordningen skal i sin helhet dekkes inn gjennom gebyrer (renovasjonsavgift og mottakspris på anlegg ved ekstra / egen levering). Avfallsgebyrene vedtas årlig av kommunestyret. En betydelig andel av renovasjonskostnadene er knyttet til henting av avfall hos abonnent.

Fra og med 1999 har staten innført sentrale bestemmelser om deponiavgift. I 2006 er denne avgiften på 542 kr+ mva pr. tonn for avfall som går til fyllplass. For avfall som går til forbrenningsanlegg er avgiften avhengig av utslippsverdier og reneanlegg, for de anlegg som MNA leverer til varierer avgiften fra kr 0 til ca 150 kr pr. tonn.

Staten anbefaler kommunene å differensiere gebyrene for å fremme avfallsminimering og gjenvinning. Ved inngått avtale om egen behandling av våtorganisk avfall (behandling i gjødselekjeller), reduseres avfallsgebyret med kr. 200,- pr. år. Samme reduksjon i gebyret oppnås dersom abonnenten har egen kompostdunk (ikke innkjøpt og betalt av kommunen).

Levering av spesialavfall til miljøstasjonene og medisinerrester / risiko-avfall til spesialmottak er gratis. Ved levering av avfall til miljøtorg, må det betales for dette. Metaller og trevirke som blir levert fra mottak blir godtgjort leverandør.

Betalingssystemet for avfallshåndtering er basert på at MNA krever betaling pr. husstand, og ikke ut fra mengde / vekt som er et alternativt system. Kommunen krever avgift pr. abonnent.

Regnskapet for 2000 viser en samlet kostnad for renovasjonen i Overhalla på kr. 2.614.275. Regnskapet for 2005 viser en samlet kostnad på kr. 2.941.343. Dette skal i utgangspunktet dekkes inn med avgifter fra abonnentene .

Tabellen nedenfor gir eksempler på abonnementsavgift (2001) og evt. rabattordninger i kommunene Overhalla, Tingvoll (Møre- og Romsdal) og Steinkjer.

Kommune	Stand. Abon.	Rabatt komp.	Rabatt felles	Rabatt enslig
Overhalla	1.813,-	200,-	0,-	0,-
Tingvold	1.800,-	850,-	100,-/200,-	800,-

Steinkjer	1.475,-	275,-	160,-	0,-
-----------	---------	-------	-------	-----

Standard abonnement i Overhalla er i 2006 på kr. 2.829,-.

11.2.7 Fyllplasser/ forurenset grunn

SFT har utarbeidet en oversikt over alle fyllplasser, nye og gamle. Samt over steder med forurenset grunn. Disse er klassifisert etter behov for undersøkelse, og samtlige i Overhalla er registrert i gruppe 3: Behov for undersøkelse ved endret arealbruk.

Registrerte avfallsfyllinger:

Stormyra, Sandmoen

Himo Omlastningsstasjon

Sandhaugen Industrifylling

Roem

Kvatningen Planteskole deponi

Vedlegg Kart SFT, jf. vedlegg pkt.9.2.6

11.2.8 Områder med forurenset grunn

Gryta Asfaltverk

11.2.9 Private fyllplasser

Tidlig på 90- tallet ble det gjennomført en registrering av private fyllplasser i landbruket. Denne registreringen ble ikke offentlig, og den ble derfor ikke fulgt opp. Det er grunn til å tro at de fleste gårdsbruk fortsatt har sin private fylling. Antall private fyllinger for øvrig har trolig blitt redusert etter innsats fra det offentlige.

11.2.10 Landbruk

Dette er beskrevet i kapittel 7: Landbruk

11.3 Miljøaspekter

11.3.1 Trusselfaktorer

- Økende avfallsmengder
- Økende emballering
- Spesialavfall på avveie
- Brenning av landbruksplast
- Utrangert utstyr som ligger på gårdsbruk, bedrifter og lignende
- Private fyllinger
- Elektronisk og elektrisk avfall (EE- avfall) i restavfallet
- Gamle deponier, uregistrerte og registrerte private fyllinger

Kildehenvisning:

Overhallaplan – Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998, MNA statistikk

12 KLIMA, LUFT OG STØY

12.1 Mål

12.1.1 Nasjonale mål

Strategiske mål - Klima

Konsentrasjon av klimagasser skal stabiliseres på et nivå som vil forhindre skadelig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.

Resultatmål - Klima

Klimagassutslippene i forpliktelsesperioden 2008-2012 skal ikke være mer enn 1% høyere enn i 1990.

Strategiske mål - Nedbryting av ozonlaget

All produksjon og forbruk av ozonreduserende stoffer skal stanses.

Resultatmål - Nedbryting av ozonlaget

Det skal ikke være forbruk av halon, alle typer klorfluorkarboner (KFK), tetraklormetan, metylkloroform og hydrobromfluorkarboner (HBFK). Forbruket av metylbromid skal være stabilisert fra 1995 og være faset ut innen 2005. Forbruket av hydroklorfluorkarboner (HKFK) skal være stabilisert fra 1995 og være faset ut innen 2015.

Strategiske mål - Langtransporterte luftforurensninger

Utslippene av svoveldioksid, nitrogenoksider, flyktige organiske forbindelser og ammoniakk, skal reduseres slik at påvirkningen av naturen holdes innenfor kritiske belastningsgrenser (naturens tålegrense), og slik at menneskets helse og miljøet ikke skades.

Resultatmål - Langtransporterte luftforurensninger

Utslipp av svoveldioksid (SO_2) skal maksimalt være 22 tonn i 2010, som tilsvarer 58% reduksjon i forhold til nivået i 1990.
Utslippene av nitrogenoksider (NO_x - utslippene) skal maksimalt være 156 000 tonn i 2010, som tilsvarer 28% reduksjon i forhold til nivået i 1990.
Utslippene av flyktige organiske forbindelser (VOC-utslippene) fra hele fastlandet og norsk økonomisk sone sør for 62. breddegrad skal reduseres med 30 % i forhold til 1989- nivå snarest mulig.
I tillegg skal VOC-utslippene maksimalt være 195 000 tonn i 2010, som tilsvarer 37% reduksjon til nivået i 1990. Utslippene av ammoniakk (NH_3 -utslippene) skal maksimalt være 23 000 tonn i 2010, som tilsvarer utslippsnivået i 1990.

Strategiske mål – Luftkvalitet

Lokale luftforurensningsproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Resultatmål - Luft

Døgnmiddelkonsentrasjonen av PM10 skal innen 2005 ikke overskride 50 µg/m³ mer enn 25 dager pr. år og innen 2010 ikke mer enn 7 dager pr. år.

Timemiddelkonsentrasjonen av nitrogendioksid (NO₂) skal innen 2010 ikke overskride 150 µg/m³ mer enn 8 timer pr. år.

Døgnmiddelkonsentrasjonen av svoveldioksid (SO₂) skal innen 2005 ikke overskride 90 µg/m³.

Årsmiddelkonsentrasjonen av benzen skal innen 2010 ikke overskride 2 µg/m³ som bybakgrunnsverdi.

Strategiske mål – lokal luftkvalitet - støy

Støyproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Resultatmål - støy

Støyplagen skal reduseres med 25 % innen 2010 i forhold til 1999.

12.1.2 Regionale mål

Det finnes ingen regionale mål for klima, luft og støy.

12.1.3 Kommunale mål

Har ingen nedfelte kommunale mål, men kommunen støtter seg til de nasjonale målene.

12.2 Status for klima, luft og støy

12.2.1 Klima (Drivhuseffekten, Konsentrasjon av drivhusgasser, Utslipp klimagasser)

Utslipp av klimagasser gir ingen synlige virkninger i vårt fylke i dag. Våre utslipp av klimagasser kommer fra industri, transport, avfallsfyllinger og landbruk.

Vedlegg: Tabell fra Statistisk sentralbyrå og SSB og Statens forurensningstilsyn (SFT)

12.2.2 Ozonlaget - Luft (Lokal forurensning, Sur nedbør, Bakkenært Ozon, Nedfall av tungmetaller)

Vi har pr. i dag ikke registrert noen måleresultater til ovennevnte punkt.

12.2.3 Støy (Støykildene, Støy og helse)

Forskrift om grenseverdier for lokal forurensning og støy ble fastsatt i medhold av forurensningslover, ved kongelig resolusjon 30.mai 1997, med ikrafttredelse 1.juni 1997. Fra 1.1.2005 ble det vedtatt et nytt kap. 5 om støy i forurensningsforskriften. Etter forskriften skal det gjennomføres kartlegging av støy og luftforurensning langs det offentlige vegnettet.

Statens vegvesen i Nord-Trøndelag har gjennomført en kartlegging for stamvegene, riksvegene og fylkesvegene.

I Overhalla kommune er det ikke registrert boliger, barnehager, skoler eller helseinstitusjoner med innendørs døgnekivalent støynivå over 40 dBA.

Konsesjonspliktige virksomheter

Forskriften gjelder industrianlegg og fyringsanlegg som er "konsesjonspliktige etter forurensningsloven." Fylkesmannen har oversikt over de som har fått tillatelse, og kan skaffe opplysninger om når tillatelse er gitt og hvilke krav som er stilt. Også bedrifter som ikke har tillatelse etter forurensningsloven i dag kan vurderes å være konsesjonspliktige. Dersom tillatelse ikke er gitt kan fylkesmannen vurdere om det skal stilles krav om søknad. Tillatelse kan gis av SFT eller fylkesmannen.

Veg

I 1999 ble kommunalt vegnett vurdert ut fra "Veiledning til forskrift om grenseverdier for lokal luftforurensing og støy", vedlegg 2. Vi har ikke kommunale vegstrekninger som er kartleggingspliktige.

Det er satt opp 2 støyskjermer mot Rv 17 i 2002.

Utendørs støykilder:

Knusverk i forbindelse med råstoffuttak

Motorcrossbane, Gokartbane

Skytebaner på Skage, Skogmo og Øysletta

Konsesjoner gitt av SFT v. fylkesmannen

Innendørs støykilder

Ved produksjon (for eksempel mekaniske verksteder, sagbruk og lignende)

Det foreligger ingen oversikt over målinger som evt. er gjort i forskjellige virksomheter i kommunen.

12.2.4 Radon

Resultatvurderinger:

Ved målt konsentrasjoner mellom 200 Bq/m³ og 800 Bq/m³ bør enkle tiltak i boligen gjennomføres. Er radonkonsentrasjonen over 800 Bq/m³ er det nødvendig med mer omfattende tiltak i boligen.

Gjennomførte målinger

I perioden 12.11.-17.12.1990 ble det foretatt radonmålinger i 10 forskjellige boliger i Overhalla. Radondetektorene ble utplassert i kjeller / underetasjer på forskjellige steder i kommunen (Skage Vest (68), Meosen boligfelt (170), Gansmo (244), Opdal (251), Svenningmoen (546), Skogmo boligfelt (1301), Flasnes (242), 2 stk. Engstad (39 og 118) og Skistad (395)).

I følge måleresultatene var radonkonsentrasjonene lav i de fleste boligene, og som hovedkonklusjon ble det fastslått at radonkonsentrasjonen i Overhalla generelt er lav og uten nevneverdig helsemessig risiko.

Det skulle foretas en kontrollmåling i de boligene som hadde høyst konsentrasjon, samt tre nye boliger i tillegg til ovennevnte. Resultatene av de siste målingene skulle foreligge høsten 1991. Disse resultatene forefinnes imidlertid ikke i våre arkiver. Ut fra den kjennskap vi har i dag så ble det ikke gjennomført noen kontrollmålinger.

12.3 Miljøaspekter

Trusselfaktorer

Nasjonal høy økonomisk vekst og god privatøkonomi bidrar til et svært høyt forbruk sett i et globalt perspektiv. Dette gjelder innenfor alle områdene vi er innom: Kjemikalier, kjøp og kast (avfall), energibruk (elektrisk strøm) og transport.

Kildehenvisning:

Overhallaplan – Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998, Statistisk sentralbyrå (SSB) og Statens forurensningstilsyn (SFT), Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442(26.1.2005), Stortingsmelding nr. 24 (2000-2001), Stortingsmelding nr.21(2004-2005)Rikets miljøtilstand

13 MOTORFERDSEL

13.1 Mål

13.1.1 Nasjonale mål

I Fylkesmannen i Nord-Trøndelags miljøstatusbeskrivelse for Overhalla fra 2003; "Nasjonale miljømål - utfordringer og prioriteringer i de enkelte kommuner – Overhalla kommune", beskrives følgende nasjonale mål:

"Motorferdsel i utmark og vassdrag skal reduseres."

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag uttrykker i tillegg de grunnleggende nasjonale mål og bestemmelser:

§ 1. (formål).

Formålet med denne lov er ut fra et samfunnsmessig helhetssyn å regulere motorferdselen i utmark og vassdrag med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen. § 3. (forbud mot motorferdsel i utmark og vassdrag).

I utmark og vassdrag er motorferdsel ikke tillatt med mindre annet følger av denne lov eller vedtak med hjemmel i loven.

§ 8. (alminnelige bestemmelser for utøvelse av motorferdsel i utmark og vassdrag). Motorferdsel i utmark og vassdrag skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker.

13.1.2 Regionale mål

Det foreligger ingen konkrete mål i noe dokument fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag, men fylkesmannen uttrykker i prosjekt lokal miljøforvaltning (1997) at det er mål å begrense motorferdselen i utmark, og at motorferdselen skal knyttes til nyttekjøring.

13.1.3 Kommunale mål

Det foreligger ingen konkretiserte kommunale mål direkte knyttet til motorferdsel i utmark og vassdrag verken i kommuneplanen eller i andre planverk eller vedtak. I samarbeidsprosjektet med fylkesmannen i 1997 (Lokal miljøforvaltning), ber fylkesmannen om at kommunen må ha som målsetting å innføre leiekjøring for å redusere kjøringen totalt.

13.2 Status motorferdsel

13.2.1 Generell utvikling

Etter motorferdsellovens § 1 er formålet med loven «ut fra et samfunnsmessig helhetssyn å regulere motorferdselen i utmark og vassdrag med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen.» Av lovens forarbeider fremgår det at begrepet «naturmiljø» skal forstås i videste betydning. Det omfatter både naturlandskap med mark, planteliv og dyreliv og andre miljøverdier som ren luft, rent vann, landskap, stillhet og ro. Formuleringen «fremme trivselen» innebærer at loven også tar sikte på å tilgodese rekreasjonsverdier, friluftsliv og naturopplevelser. Motorferdselloven har som utgangspunkt at motorisert ferdsel i utmark og vassdrag er forbudt, jf. § 3 - med mindre annet følger av loven eller vedtak med hjemmel i loven. Loven tar imidlertid ikke sikte på å hindre nødvendig ferdsel til anerkjente nytteformål. Det er den **unødvendige og** fornøylespregede ferdselen som reguleres. Dessuten bidrar regelverket til at de transporter som er tillatt, foregår til minst mulig skade og ulempe.

Utviklingen når det gjelder motorkjøretøyer har gått raskt. Antallet registrerte snøscootere (beltemotorsykler) har økt kraftig (over 1.500 snøscootere pr. år i de siste 20 årene). Også når det gjelder andre typer motorkjøretøyer beregnet på terrengkjøring har utviklingen gått raskt. Firehjulsdrevne biler har vunnet innpass på det norske markedet, terrengmotorsykler blir etterhvert mer vanlige og er tatt i bruk bl.a. i reindriftsnæringen. Også nye typer terrengmotorsykler tas i bruk, f.eks. 3- og 4-hjuls motorsykler. De terrenggående barmarkskjøretøyene volder betydelige og økende problemer.

Antall helikoptre og småfly (småfly med 1 motor under 9000 kg) øker også selv om økningen ikke er tilsvarende.

13.2.2 Lovverk / forskrifter / retningslinjer

Nasjonale

- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr. 82
- Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag av 15.mai 1988 med endringer av 3.desember 1990 og 19. juni 1995.
- Forskrift om bruk av kommunens myndighet etter lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag - forbud mot helikopterskiing og liknende

Kommunale

- Forskrifter om motorferdsel i utmark og vassdrag i Overhalla kommune med hjemmel i § 4, 5 og 6 i lov av 10. juni 1977 nr. 82 (K-sak 148/78 og K-sak 18/85)
 - Terrenggående motorkjøretøyer
 - Luftfartøyer
 - Motorfartøyer

- Annen ferdsel med motorkjøretøy og -fartøy
- Retningslinjer for bruk av snøscooter i Overhalla kommune (K-sak 54/93, K-sak 73/96)
- Forskrift for bruk av motorfartøyer på lakseførende elvestrekninger i Overhalla kommune, Nord-Trøndelag. Fastsett av Overhalla kommunestyre 30. juni 1997 med hjemmel i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr.82 § 2, §4, tredje ledd og § 6.
- Kjøreforbud i traseen mellom Lilleenget og Øyengvatnet i forbindelse med vårflytting til Spannfjellet. Kommunen skal ta imot varsling fra reindriftsnæringa når flyttinga skal skje, og skal stå for gjennomføring av kjøreforbudet (brev av 24.04.97, ref. 3439/97002569)
- Kjøreleier er kartfestet og merkes på vinteren.

13.2.3 Aktivitet / omfang

Tillatelser til bruk av snøscooter i Overhalla kommune

Forskriftens §	Ant. nye tillatelser	Ant. avslag	Ant. gjeldende tillatelser	Sum tillatelser 01/02 (00/01)
5a	1	0	0	1 (1)
5b	6	0	9	15 (8)
5c	24	2	56	80 (78)
5d	0	0	1	1 (1)
5e	21	0	34	55 (52)
6	26	0	0	26 (10)
Sum				178 (151)

Antall tillatelser pr. år har økt jevnt de siste årene, og økningen fra sesongen 00/01 til 01/02 varr totalt 27 tillatelser. Økningen har vært størst for søknader om kjøring i forbindelse med funksjonshemming og leie av hytte. I 2005 var nivået fortsatt omtrent som i 2002

Leiekjøring

Overhalla kommune hadde tidligere et mål om å etablere et system for leiekjøring, noe det politisk nivå nå har tatt avstand fra. Dette var ett av de punktene fylkesmannen påpekte i sin vurdering av Overhalla i 1998.

13.3 Miljøaspekter

- Endringer i det nasjonale lovverket som fører til mer liberal bruk av motorkjøretøyer i utmark og vassdrag vil øke miljøbelastningen
- Økt tilrettelegging for bruk av snøscooter i kommunen, vil øke miljøbelastningen på mange måter
- Mer liberal kommunal tolkning av nasjonalt lovverk

14 ENERGI

14.1 Mål

14.1.1 Nasjonale mål

Energimeldinga legger opp til en offensiv satsing på nye energiformer. Norsk energipolitikk må legges til grunn for bruk av gass innenlands til produksjon av kraft og varme for industrielle formål.

Nasjonale myndigheter bør i vesentlig sterkere grad samordne ressursinnsatsen når det gjelder utvikling av alternative energiformer slik at det innenlands kan skapes bedre grunnlag for forskning i Norge, og for utvikling av en innenlands produktindustri knyttet til slike energiformer.

Norsk energipolitikk må innrettes slik at energiressursene aktivt kan nyttes for å sikre og utvikle kraftkrevende industri i distriktene.

Omlegging av energiforbruk og produksjon, jf. Stortingsmelding nr. 29 (1998-1999)

- Begrense energiforbruket vesentlig mer enn om utviklingen overlates til seg selv.
- Bruke 7 TWh mer vannbåren varme årlig basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme innen år 2010.
- Bygge vindkraftanlegg som årlig produserer 3 TWh innen år 2010.

14.1.2 Regionale mål

Norsk energipolitikk må åpne for anvendelse av gass til landbasert industri- og næringsformål.

Sentrale politiske miljø bearbeides for å vinne aksept for gass som en industripolitisk mulighet i Norge og for at det gis konsesjon for bygging av et kraftvarmeverk på Skogn.

NTE må kontinuerlig følge med i utviklingen i bransjen og ha styringsorganer og eierskap som ivaretar selskapets posisjon og verdier.

14.1.3 Kommunale mål

Overhalla er det lavt energiforbruk og høy grad av fornybare energikilder (Kommuneplan 2007-2019)

Overhalla kommune ønsker å være en foregangskommune innen bruk og utvikling av alternative energikilder. Det må derfor i større grad tilrettelegges for vannbåren varme i større bygg.

Alle kommunale bygg skal ha en "normal" god standard, og det skal gjennomføres systematisk vedlikehold. Energi- økonomisering (ENØK) skal alltid vies stor oppmerksomhet.

14.2 Status for energi

14.2.1 Energikilder i kommunale bygg

Elektrisk strøm, olje og biovarme.

Det er tilrettelagt for vannbåren varme i OBUS, Hunn Skole, Adminstrasjonsbygget, Overhalla Helse og sykeheim, omsorgsbolig (Arnebo), F-bygget i Barlia og G-bygget i Barlia.

14.2.2 Energiøkonomisering (ENØK)

ENØK – SD- anlegg: Sentral driftskontroll – datastyrt varme og ventilasjon – logging av forbruk – styring av driftstider etc.. Energiøkonomisering (ENØK) er et område som det er arbeidet med i mange år. Det er gjort en total gjennomgang for flere år siden, og enkelt- tiltak er også gjennomført ved flere anledninger senere. Temaet ENØK er alltid med i vurderingen ved planlegging av nye bygg. Det er tatt i bruk biovarme på Hunn skole (2000) og det er etablert sentral driftskontroll på Overhalla Helsesenter/ sykeheimen (1996-97), administrasjonsbygget (skal gi min. 15% sparing av energi) (1996-97), OBUS (2000), Hunn skole (2000) og Øysletta skole (2001). Det planlegges sentral driftskontroll på Skage Bo- og aktivitetssenter. (ikke gjennomført pr.2006)

Energiutredningen for kommunen viser mulige enøktiltak ved utbygging av nærvarmeanlegg i Overhalla sentrum. Det er iverksatt (2006) et forprosjekt som skal vise muligheten for sammenkobling av alle 3 områder (OBUS, Barlia og sentrum), eller skissere løsninger med ett eller flere nærvarmeanlegg basert på biobrensel. Forprosjektet skal gi en oversikt over utbyggings-kostnader, driftskostnader og lønnsomhet.

I forbindelse med asbestfjerninga i lysarmaturer vil det være fornuftig og hensiktsmessig å foreta en enøk-vurdering i tilknytning til de byggene som har PCB. Dette gjelder i hovedsak administrasjonsbygget, Hunn skole og sjukeheimen. (tiltaket er forslått gjennomført i 2007)

Eksisterende kommunal bygningsmasse

Overhalla kommune har en rekke bygg av eldre årgang. Disse byggene holder ikke dagens krav til energiutnyttelse. Tidligere har kommunen søkt og fått tildelt offentlige ENØK- midler til å bedre tilstanden på noen steder. Tilskuddsordningene er nå som kjent opphørt, og det er mulig å forta omfattende ENØK- tiltak ved hjelp av vedlikeholdsmidler, da det som regel er ganske svære tiltak som skal til rent bygningsmessig. Tiltaket skal dessuten kunne forrente seg innen ikke alt for lang tid. Heldigvis ble vi kvitt den verste delen av bygningsmassen ved utbyggingen av Hunn skole. I inneværende periode fokuseres det en del på mulighetene til å styre varme og ventilasjon på en best mulig måte. Forbruket av fyringsolje er forholdsvis lavt, da det som regel er lavere kwh- pris på elkraft.

Nye kommunale bygg

Alle nye bygg planlegges etter forskriftene, og en tar dermed de nødvendige ENØK-hensyn. I forbindelse med vedlikeholdsarbeider som er så omfattende at en kan legge inn hensyn til ENØK, vil dette bli utført forskriftsmessig. Styring av energibærere vil alltid bli gjort slik at de utnyttes best mulig. Det er forhandlet med energileverandører om pris basert på kommunens totale forbruk.

Private bygg (boliger og næringsbygg)

I hovedsak benyttes strøm, olje og ved som energikilder i private bygg i kommunen, mens det i næringsbygg i hovedsak benyttes strøm og olje.

Det finnes ingen statistikk over de ulike energikildene som benyttes i boliger og næringsbygg.

Grunnvannskildene som energikilde

Grunnvannskilder kan representerer et betydelig energipotensialet. For eksempel er utnyttbar energimengde i kildene ved Sellæg (antatt mengde 10 l/s og temp. 5 °C) ved bruk av varmepumpeteknologi er beregnet til 1 GWh per år (oppvarming av 50 eneboliger).

14.2.3 Bioenergi

Overhalla har tidligere forsøkt å etablere et sterkt bioenergimiljø. Dette er det vilje til å satse mer på, og vil medføre stor aktivitet i nærliggende miljøer. Også andre alternative energiformer blir vurdert. Kommunen har et stort potensialet innen ENØK- arbeidet.

14.2.4 Fornybare energikilder

Bioenergi er en fornybar energikilde som medfører at et balansert uttak av bioenergi ikke vil påvirke CO₂- konsentrasjonen i atmosfæren. Med dagens teknologi er det fullt mulig å benytte biobrensel i stedet for olje til oppvarming i sentralvarmeanlegg.

14.2.5 Forbruk av elektrisk strøm på landsbasis

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at nordmenns gjennomsnittlige strømforbruk pr. person i 1998 var 27 277 kWh, ti ganger mer enn i verden for øvrig, der snittforbruket var på 2 240 kWh. I Europa brukte gjennomsnittsbeboeren 5 728 kWh, mens svenskene brukte 17 000 kWh per innbygger årlig. Måltall forbruk pr. husstand er ca. 20 000 kWh. (NTE opererer med 20 000 – 25 000 kWh)

Elektrisitetsforbruket fordelt på formål i husholdningene

Oppvarming 41 %, Vannvarming 24%, Belysning 11%, Steking/koking 4%, Vasking 3%, Kjøling 8%, Tørring 2% og Annet utstyr 7%.

Vedlegg: SSB statistikk over nettoforbruk i hushold pr. innbygger etter fylke.

14.2.6 Forbruk av elektrisk strøm i kommunen

Kommunen har pr. i dag en avtale med NTE om levering av strøm.

Innenfor kommunalt forvaltningsområde (kommunale bygg) er årsforbruket av strøm ca. 4,1 GWh.

Overhalla hadde i 2002 et totalt årsforbruk på ca. 54,2 GWh fordelt på 2009 abonnenter (private og bedrifter). I gjennomsnitt gir dette et gjennomsnittsforbruk på ca 27 000 kWh pr. år/ pr. abonnement. Tallene er oppgitt av NTE.

14.2.7 Lokal energiutredning

NTE Nett AS, som områdekonsesjonær, er pålagt i henhold til energiloven og tilhørende forskrift om energiutredninger, pålagt å utarbeide lokal energi-utredning for kommunen (fra 2004). Utredningene skal oppdateres årlig. Årlig inviteres representanter fra kommunen og andre energiaktører til et offentlig møte, og hvor energiutredningen, herunder alternative løsninger for energiforsyning i kommunen, presenteres og diskuteres.

Utredningen blir oppdatert i henhold til innspill fra kommunen om vesentlige endringer i forhold til produksjon og bruk av energi.

I henhold til § 11 i forskrift om energiutredninger skal den lokale energiutredningen inneholde:

- Beskrivelse av dagens energisystem og energisammensetningen i kommunen med statistikk for produksjon, overføring og stasjonær bruk av energi. (Dette gjelder ikke bare elsystemet, men også andre typer infrastruktur som er etablert. Utredningen skal vise hvor mye elektrisitet, fjernvarme, olje gass og biobrensel som benyttes stasjonært i kommunen.)
- Beskrivelse av forventet stasjonær energijetterspørsel i kommunene, fordelt på ulike energibærere og brukergrupper.
- Beskrivelse av de mest aktuelle energiløsninger for områder i kommunen med forventet energifleksible løsninger, varmegjenvinning, gass, tiltak for energiøkonomisering, virkning av energisystemer på forbrukssiden med videre.

En gjennomgang av energiutredningen pr. november 2005 viser følgende nye ting og oppdateringer:

- En sammenstilling av energiforbruk til husholdning (elektrisitet og bioenergi) vist som forbruk pr. husholdning, viser at Overhalla har et energiforbruk pr. husholdning som er lavere enn tilsvarende forbruk i nabokommuner og i Nord-Trøndelag for øvrig.
- Energibalansen for kommunen viser at Overhalla har langt større energiforbruk enn energiproduksjon i kommune (dekker knapt 25% med biobrensel fra egen kommune og produksjon i ett småkraftverk).
- NVE sin oversikt over potensialet for småkraftverk viser at det i Overhalla kommune teoretisk kan produseres i alt 44 GWh/år for en anslått kostnad mellom 1,65 og 4,90 kr./kWh (årsproduksjon).

Kommentarer:

- Det er liten eller ingen aktivitet i forhold til tidligere planer om småkraftverk i Årdalsbekken og Selotten.
- Mulighet for utnyttelse av deponigassen fra deponiet fra Stormyra bør utredes.
- Biobrenselanlegget i Barlia benytter briketter som energikilde. Anlegget drives av MNA (så videt en kjenner til).

14.2.8 ROS analyse 1998 (Risiko- og sårbarhetsanalyse av kraftforsyningen)

Overhalla har mange omkoplingsmuligheter, og kan forsynes med strøm inn til kommunen fra flere retninger. Dette er en trygghet i forhold til kortere og lengre perioder når det måtte skje uhell/ ulykker som krever omlegging av den normale situasjonen. Det knyttes noe usikkerhet til strømforsyning for en del abonnenter hvis Skogmo trafo går ut.

Overhalla er ikke spesielt sårbare mht strømbrudd over kortere tid, men at vi heller ikke har vesentlige installasjoner som kan erstatte eller avhjelpe nødsituasjoner ved lengre tids strømbrudd.

Det ble analysert 26 ulike hendelser med hensyn til skader på mennesker, miljø, samfunnsmessige kostnader og husdyr (etiske verdier). Til sammen gir dette 104 hendelser med følgende risikobilde:

Uakseptabel risiko: 2 hendelser (Strømbrudd 3-9 timer pga naturgitte årsaker på linjenettet Skogmo – Skage og Strømbrudd 3-9 timer pga naturgitte skader på linjenettet Namsos . Skage/ Mælen)

”På grense” risiko: 12 hendelser

Akseptabel risiko: 90 hendelser

Analysearbeidet viser at ingen av de anførte uønskede hendelsene er å betrakte som risikomessige uakseptable.

14.3 Miljøaspekter

Trusselfaktorer – energi (elektrisk strøm)

Lave energipriser

Unødvendig høyt energiforbruk

Store eneboliger

Stadig nye energikrevende produkter

Kraftutbygging

Vannkraft - Miljøkonsekvens for det biologiske mangfoldet og neddemning av landområder.

Vindmøller (lite aktuelt i kommune) – Fysiske inngrep ved fremføring av transport av utstyr og vindmøller og kraftlinjer

Uakseptabel risiko: 2 hendelser

Kildehenvisning:

Overhallaplan – Handlingsprogram 99-03, Miljøstatus 1998, Fylkesplan 2000-2003, ROS- analyse rapport fra 1998, NGU Rapport 92.203 Grunnvann i Overhalla kommune, NGU Rapport 93.041 Grunnvannsundersøkelser i Overhalla og Grong kommuner. Oppfølging av GiN-prosjektet i Nord-Trøndelag fylke, Stortingsmelding nr. 29 (1998-99), Statistisk sentralbyrå (SSB) –Energiregnskapet, NTE, Energiutredning for 2005, Handlingsplan 2006 for Teknisk avdeling

15. TRANSPORT

15.1 Mål

15.1.1 Nasjonale mål

Fra Nasjonal Transportplan for perioden 2002 - 2011 finner vi noen sentrale målsettinger for transportsektoren. De viktigste nasjonale målsettinger er gjengitt nedenfor:

- Et overordnet mål for Regjeringen er å bedre sikkerheten i alle deler av transportsektoren.
- Innen rammen av en overordnet prioritering av trafikkisikkerhet, vil Regjeringen legge til rette for effektive transporter for næringslivet, øke kapasiteten i trafikksystemet i storbyområdene og styrke tilgjengelighet og framkommelighet i distriktene. Videre er tiltak for å redusere transportskapte miljøproblemer og uheldige landskapsinngrep innarbeidet. Tiltak for å oppfylle støykravet i forskrift etter forurensningsloven om støy og lokal luftforurensning innen 2005, prioriteres i første del av planperioden. Grenseverdiforskriftens krav til luftkvalitet forventes i hovedsak oppfylt som resultat av vedtatte avgasskrav, fornyelse av kjøretøyparken og økt piggfriandel i de største byene. Ytterligere tiltak for å bidra til å nå EUs nye grenseverdier for luftkvalitet og Regjeringens nasjonale mål for støy må vurderes gjennom konkrete tiltaksplaner på tvers av sektorer.
- For å bedre trafikkisikkerheten i vegtrafikken er det nødvendig å ta i bruk en rekke forskjellige virkemidler. En målrettet endring av fartsgrenser er ett av elementene i anbefalt strategi. Sammen med Statens vegvesens investeringstiltak, drift, vedlikehold og trafikant- og kjøretøyrettede tiltak, vil fartsgrensereduksjoner bidra til en nedgang i antall skadde og drepte i vegtrafikken. Det er bl.a. et mål å styrke politiets kontrollaktivitet i vegtrafikken.
 - Regjeringen vil legge forholdene bedre til rette for hurtige og fleksible transportløsninger for næringslivet gjennom utvikling og drift og vedlikehold av transportinfrastrukturen.
 - Av hensyn til miljø og den samlede trafikkavvikling, mener departementet det er riktig å dempe trafikkveksten på veg gjennom å legge til rette for at storbyene kan styrke kollektivtransporten kombinert med vegprising og eventuelt andre trafikkregulerende virkemidler.

Kildehenvisning

Nasjonal Transportplan 2006 - 2015 www.ntp.dep.no - 19.06.2002

15.1.2 Regionale mål

I gjeldende fylkesplan for Nord-Trøndelag finner vi i kapittel 4 de prioriterte områder for Nord-Trøndelag.

- Gjennomføre tiltak som gjør forholdene bedre for næringslivet i distriktene.
- Tilrettelegge slik at pendling er et akseptabelt alternativ til flytting.
- Sikre bedre miljø og unngå ulykker.
- Gjennom sektorsamarbeid få mer nytte for brukerne ut av midlene til samferdselssektoren.

Hovedutfordringer knyttet til framkommelighet:

- Redusert reisetid mellom Steinkjer og Trondheim.
- Sikre god framkommelighet for næringstransporter fram til og i de nasjonale og internasjonale transportkorridorene.

- Bedre framkommelighet og videreutvikling av transporttilbudet på strekningen Namsos - Steinkjer.
- Forbedret tilgjengelighet til regionsentra i fylket for alle trafikkantgrupper.
- Samordnet arealbruk og transportpolitikk i tettstedene.
- Utvikling av godstransportløsninger for Namsos-regionen.
- Sikre drift og vedlikehold av infrastruktur.
- Videreutvikle kollektivtransport på veg.

Hovedutfordringer knyttet til reduksjon av ulempene som følge av trafikk:

- Utvikle et system basert på "nullvisjons"-tankegangen.
- Redusere miljøbelastning som følge av transport.

Annet:

- Vurdere alternative finansieringsformer for infrastrukturtiltak.
- Samordne offentlige kjøp av transporttjenester.
- Realisere samordningsgevinster ved samarbeidstiltak mellom flere samferdselsetater i fylket.

I forslag til Nasjonal Transportplan er det ikke foretatt forslag om overføringer av midler fra en transportsektor til en annen. Dette innebærer at det ikke er sikkert at det er de foreslåtte tiltakene som er de beste for samfunnet. I avsnittet nedenfor omhandles noen viktige veivalg for infrastrukturinvesteringer i fylket. Noen av disse tiltakene er omhandlet i forslag til Nasjonal transportplan.

Prioriterte områder

Vegnettet

De prioriteringer som er foretatt i Nasjonal Transportplan på stamvegnettet er i samsvar med fylkets prioriteringer. *For det øvrige riksvegnettet vil det være viktig å prioritere utvikling av vegnettet mot kysten.* Ikke minst er dette viktig fordi disse områdene i dag representerer et meget betydelig vekstpotensial for de maritime næringene. Det er i denne sammenheng svært viktig å utvikle aksene Steinkjer - Namsos - Rørvik, RV-17 og RV-769 med tilhørende ferjestrekning må utbedres til en standard som sikrer at kystnæringenes vekstpotensial blir ivarettatt og ikke begrenset av lav framkommelighet og lang transporttid. Hensiktmessigheten av ÅDT som planleggingskriterium må vurderes.

Fylkesvegnettet i fylket er i store deler av fylket for dårlig til å tilfredsstille kravene til framkommelighet og til å bidra til at mobiliteten kan økes. Gjennom langsiktig planlegging og økonomisk prioritering, må standarden på fylkesvegnettet heves over en gitt tidsperiode. Det er i denne sammenheng nødvendig ved revisjon av fylkesvegplanen å foreta en kartlegging av flaskehalser for næringslivet. *I første omgang vil flaskehalser for næringslivet bli prioritert utbedret. Det er viktig å videreføre forsterkningsopplegget.* Videre må det utarbeides kriterier for hvilke deler av fylkesvegnettet det skal prioriteres fast dekke.

Det må etableres en klarhet i forholdet mellom fylkeskommunen som bestiller og Statens vegvesen som utfører når det gjelder overføringer til vedlikehold og drift. Dersom en gjennom dette greier å hente ut rasjonaliseringsgevinster bør dette vurderes brukt til økte investeringer på vegsektoren. I denne sammenheng må en også vurdere fordelingen av budsjettmidler mellom investeringer og drift.

Jernbane

Toget har det største potensialet for redusert reisetid mellom Steinkjer og Trondheim. Det første tiltaket i denne sammenhengen er bygging av Gevingåsen tunnel. En videre utbygging av kryssningsspor vil også bidra til å øke kapasiteten, slik at frekvensen kan øke på jernbanenettet. En økning av trafikken på jernbanen på strekningen Steinkjer - Trondheim vil også bidra til en avlastning av trafikken på vegene. Realisering av prosjektet "Trondheim - Steinkjer på 1 time i 2010" er her et viktig bidrag.

I forslaget til Nasjonal transportplan signaliseres at hovedutfordringene er knyttet til blant annet utvikling av lokaltog-tilbudet i Trøndelag. Satsing på øst-/vestkorridoren er ikke prioritert fra Jernbaneverkets side.

Dersom det skal være mulig å sikre god framkommelighet for næringstransporter fram til og i de nasjonale og internasjonale transportkorridorene vil det være nødvendig å sikre en tilsvarende standard på jernbanen på norsk side av grensen som på svensk side.

Luftfart

Stjørdal/Hell er det viktigste trafikknutepunktet i fylket, også som grunnlag for regional utvikling i et internasjonalt samfunn. Det vil være viktig at Værnes også i framtida settes i stand til å avvikle stor trafikk, som i sin tid vil legge grunnlaget for utbygging av kortbaneflyplassene Namsos og Rørvik.

Kortbaneflyplassene på Namsos og Rørvik har minimumslengde på rullebane. Rutetilbudet er begrenset. En del gjennomgangsruter har utilstrekkelig kapasitet da flyene er tilnærmet fullt belagt ved mellomlanding på Namsos og/eller Rørvik lufthavn.

Sjøtransport

I samferdselsplanen og i utfordringsdokumentet til Nasjonal transportplan foreslås det at Verdal/Levanger utpekes til regional havn, og at Rørvik havn utpekes til regional havn så snart det interkommunale havnesamarbeidet mellom Vikna og Nærøy har kommet i forpliktende former.

Det er utviklet et samarbeid mellom alle havnene i Trondheims-fjorden. Trondheim havn er godkjent som nasjonal havn og vil ha en del funksjoner knyttet til trafikknutepunktet Trondheim. I denne sammenhengen vil Verdal/Levanger havn være viktig for å kunne ivareta tilknytningen til øst-/vestkorridoren spesielt for større godstransporter.

Kommunikasjonsknutepunkter

Namsos sin rolle som kommunikasjonsknutepunkt i Namdalen er en viktig premiss for utviklingsarbeidet i og omkring byen. Det er viktig og nødvendig å se satsingen på regionbyen Namsos i sammenheng med de foreliggende vegplaner i og omkring byen, dette vil være en viktig regionalpolitisk satsing i dette området. Dette må også sees i sammenheng med realiseringen av kaianlegget på Spillum. Jernbanen forventes å ha en rolle i denne sammenhengen.

Lokal kollektivtrafikk

I samferdselsplanen for fylket er hovedmålene for samferdselssektoren at fylkeskommunen skal sørge for å tilrettelegge et tilbud som:

- Er kostnadseffektivt og behovsorientert.
- Ivaretar hensynet til bærekraftig utvikling.
- Bidrar til å utjevne geografiske og sosiale forskjeller.
- Stimulere til utvikling i distriktene.

Lokal kollektivtrafikk består av diverse bussruter, to hurtigbåtruter, hvorav den ene krysser fylkesgrensa mot Sør-Trøndelag og to lokalbåtruter som betjenes med ferjer. Fylkeskommunen bevilger driftstilskudd for opprettholdelse av det vesentligste av omtalte produksjon. Mer enn 60 % av den totale bussruteproduksjonen gjaldt skoleruter, dvs. ruter hvor transport av skoleelever er avgjørende for å opprettholde rutetilbudet.

Trafikksikkerhet

Handlingsplan for trafikksikkerhet er retningsgivende for fylkeskommunens arbeid med trafikksikkerhetstiltak. Fylkeskommunen har gjennom Fylkets trafikksikkerhetsutvalg (FTU) en samordnende rolle i dette arbeidet. Gjennom et samarbeid med bl.a. Statens Vegvesen, Politiet, Trygg Trafikk, Fylkeslegen, Statens utdanningskontor og kommunene om et bredt spekter av tiltak, er det et felles mål å redusere antall drepte og skadde i trafikken. Nord-Trøndelag fylkeskommune legger "nullvisjonen" til grunn for trafikksikkerhetsarbeidet.

Organisering av samferdselstiltak

Ansvar for samferdselstiltak er spredt på mange aktører. Staten ved Vegvesenet, Jernbaneverket, Luftfartsverket og Kystverket har ansvar for infrastrukturutvikling, jf. Nasjonal transportplan. Fylkeskommunene har ansvaret for fylkesveger og kommunene for kommuneveger. I dag er det liten samordning mellom de ulike aktørene.

Innen kollektivtrafikken er det en hovedutfordring å bryte trenden med nedgang i kollektivtrafikken og voksende biltrafikk. Kollektivtrafikksektoren har mange aktører, og ansvarsforholdet er spredt.

Kildehenvisning:

Nord-Trøndelag fylkeskommune - *et fylke i utvikling* Fylkesplan 2000 - 2003.

<http://www.ntfk.no/planarbeid/indexsider/fpindex.htm>

15.1.3 Kommunale mål

I kommuneplan for Overhalla, under teknisk drift, finner vi følgende:

- Jernbanen søkes utnyttet bedre i transportsammenheng.
- Trafikksikkerheten i kommunen må bedres ved å intensivere informasjon, opplæring, trafikkovervåking samt utbedre trafikkfarlige strekninger.
- Sikre god kommunikasjon gjennom standardheving på fylkes-, kommune-, og private veger, samt bruforbindelse over Namsen ved Horka.

Delmål i vedtatt utviklingsplan for 2006-2010 (vedtatt 28.6.06)

- Fortsatt godstrafikk på jernbanen fra Grong til Skogmo. Dokumentere fortsatt behov fra næringslivet, og opprettholde et nært samarbeid med bevilgende myndigheter.
- Standardheving på offentlige veger i Midtre Namdal.

Mål i trafikksikkerhetsarbeidet, jf. vedtatt tiltaksplan for kommunalt trafikksikkerhetsarbeid i Overhalla kommune 2006:

- Få samordnet trafikksikkerhetsarbeidet i kommunen for å oppnå bedre resultat

- Sørge for at statusen på dette arbeidet heves i kommunen
- Å bedre informasjonen og samarbeidet for økt trafikksikkerhet
- Arbeide for å redusere trafikkulykkene og øke trygghetsfølelsen på vegnettet alle veger). Bidra til å oppnå nullvisjonen.
- Trafikksikkerhetsutvalget skal fungere som et bindeledd mellom publikum og administrasjon/politikere i trafikksikkerhetssaker
- Holde nøye oversikt overfor offentlige etater, lag og organisasjoner og sist men ikke minst påse at FTU (Fylkets trafikksikkerhetsutvalg) holder målsetningene i sine handlingsplaner.

15.2 Status

15.2.1 Oversikt over transportmidler i egen virksomhet.

Overhalla kommune har en relativt liten maskinpark ved teknisk avd., som består av 2 utrykningskjøretøyer.

I tillegg til de kjøretøyer som eies av kommunen leases det 1 varebil innen VAR og 3 biler ved hjemmesykepleien. Til å dekke de øvrige transportbehovene er det inngått kontrakt med Johs. Blengsli & Sønn AS om å disponere leiebiler når avstanden i forbindelse med et oppdrag er over 10 mil. Ellers benytter de ansatte egne biler i stor utstrekning og for 2002 utgjorde dette 175.856 kjørte kilometer til en kostnad av 450.774 kroner. (For ytterligere detaljer, se vedlegg)

Oversikt over transportmidler i Overhalla.

I Overhalla finner vi om lag 510 kjøretøyer knytta til transport i yrkessammenheng. Transportnæringen er en betydelig næring med ca. 60 lastebiler/vogntog fordelt på transportbedrifter og bedrifter innen bygg og anleggsbransjen. De to største aktørene innen transportnæringen i Overhalla kjører ca. 1,5 mill. kilometer årlig. Innen primærnæringene er det om lag 400 traktorer i drift i forbindelse med selve onnearbeidet og transport til og fra bruket. (For ytterligere detaljer, se vedlegg)

15.2.2 Miljøsertifiseringer hos de største transportørene

Navn på bedrift	Type sertifisering	Merknader
<i>Primærnæringene i Overhalla</i>		
Jordbruk	Ingen	Fra 01.01.03 kommer krav
Skogbruk	ISO 14001, ISO 9000	Sertifisert gj. Skogeierfor. Nord

Landtransportbedrifter	NLF Kvalitet og miljø på veg.	Ikke en ordinær sertifisering, men et system for bla. HMS og internkontroll.
------------------------	-------------------------------	--

15.2.3 Trafikksikkerhet

Det er vedtatt en kommunal årsplan for opplæring/informasjon som gjelder for tiltak, informasjon, overvåkning/kontroll og fysiske tiltak.

Prioriterte fysiske tiltak pr. 2006:

Gang og sykkelveg fra Kvalstadtunet til ny barnehage (tiltak iverksatt pr. sept.2006)

Gang og sykkelveg Himo – Skogmo (plan vedtatt, tiltak iverksettes i 2007)

Gang og sykkelveg Svalia boligfelt mot kryss Krabbstumarka

Gang og sykkelveg langs fv.434 mot Hunn boligfelt

Adkomst skole, Skage sentrum

Gang og sykkelveg fra Skeismarka mot Overhalla sentrum

15.3 Miljøaspekter

15.3.1 Trussel- faktorer,

- Nedlegging av Namsosbanen har ført til økt landeveistransport.
- Støv
- Støy
- Utslipp av klimagasser fra gods- og persontransport
- Bakkenær ozon fra gods- og persontransport
- Avlingsskader og helseskader p.g.a. bakkenær ozon.
- Lokal forurensning
- Ulykker
- Stadig større og tyngre personbiler
- Høyt drivstoff- forbruk
- Spredt bebyggelse

Kildehenvisning:

Overhalla kommune - *Overhalla i utvikling og omstilling*. Overhallaplanen 1999 - 2003.

Utviklingsplan for 2006-2010, Tiltaksplan for kommunalt trafikksikkerhetsarbeid i Overhalla kommune 2006

Grønn Hverdag <http://www.gronnguide.no/>, Miljøverndepartementet, (1996): *Samordnet areal og transportplanlegging*, TØI-rapport 2002/583: *Basisprognoser for godstransport 2002 - 2022*. <http://www.toi.no/> 16.12.2002.

16. INNKJØP OG FORBRUK

16.1 Mål

16.1.1 Nasjonale mål

§ 6 i Lov om offentlige anskaffelser stiller krav til ressurs- og miljøbevisste anskaffelser:

Statlige, kommunale og fylkeskommunale organer samt rettssubjekter som nevnt i § 2 første ledd bokstav b skal under planleggingen av den enkelte anskaffelse ta hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen.

Veileder til forskrift om offentlige anskaffelser sier:

I beskrivelsen av ytelsen står oppdragsgiver i utgangspunktet fritt. Det er imidlertid en begrensning ved at det så langt det er mulig skal stilles konkrete miljøkrav.

16.1.2 Regionale mål

Overhalla kommune har i likhet med en rekke kommuner i Nord-Trøndelag et innkjøpssamarbeid med innkjøpsavdelinga i fylkeskommunen. Nord-Trøndelag fylkeskommune deltar i "Nordens Grønne Belte", og ønsker med sin deltakelse i prosjektet å innføre et miljøstyringssystem i sin innkjøpsvirksomhet på et sertifiserbart nivå etter kravene som er satt i ISO-14001.

Innkjøpsavdelinga har utarbeidet følgende miljøpolitikk som skal legges til grunn ved enhver anskaffelse av varer eller tjenester til fylkeskommunens virksomhetssteder og samarbeidende kommuner.:

HOVEDMÅL

Innkjøpsseksjonen skal yte gode tjenester for befolkning og samfunn ved å:

- *Følge opp politiske vedtak*
- *Etterleve relevante lover og regler innenfor miljø.*
- *Imøtekomme brukernes behov, med vekt på helhet*
- *Bidra til å kartlegge og vurdere miljømessige konsekvenser foran oppstart av nye anbudskonkurranser*
- *Bidra til at bygge- og anleggsvirksomheten drives med tanke på effektiv bruk av energi og råvarer, og en sikker og ansvarlig håndtering av restavfall*
- *Bidra til at varer og tjenester som Nord-Trøndelag fylkeskommune benytter seg av ikke gir unødige uheldige miljøpåvirkninger*
- *Bidra til økt veiledning og opplæring om miljømessige aspekter knyttet til de varer og tjenester Nord-Trøndelag fylkeskommune kjøper*

Miljøbelastningen består av:

- *Forbruk av varer og tjenester*
- *Forurensende utslipp*
- *Avfallsgenerering*

Målet er minst mulig råvarer og energi inn, og minst mulig forurensning og avfall ut. Ved å ha fokus på livsløpskostnaden forbundet med varen/tjenesten vil man kunne redusere både de bedriftsøkonomiske og de samfunnsøkonomiske kostnadene.

Miljøeffektive innkjøp gjennomfører vi når vi:

- *Alltid vurderer alternative løsninger og unngår nyanskaffelser hvis det er mulig (med mindre en nyanskaffelse er nødvendig for å redusere miljøbelastningen)*
- *Identifiserer og verifiserer det faktiske behovet i samarbeid mellom innkjøper og brukere*
- *Som en del av behovsspesifiseringen, alltid legger et helhetssyn til grunn på tvers av avdelinger/enheter og over tid for å unngå å optimalisere en avdelings behov på bekostning av helheten*
- *Benytter objektive og ytelsesspesifiserte spørsmål som avdekker produktets/tjenestens kostnads-, kvalitets- og miljøprofil, slik at konkurransen i*

markedet utnyttes, miljø gjøres til et fornuftig konkurranseparameter, og de beste anskaffelsene oppnås

- Følger opp kontrakt/leveranse via drift fram til utrangering

Gjennom rollen som forvaltningsmyndighet, tjenesteyter og forbruker har vi påvirkningsmulighet på:

- Samfunnets holdninger
- Lovbestemte og andre krav
- Økonomiske, driftsmessige og forretningsmessige krav
- Berørte parter syn

Vi har stor grad av indirekte påvirkning på alle miljøaspektene i form av at vi kan velge bort en leverandør forutsatt at;

- Miljøkravene er klart definert i konkurransegrunnlaget
- At det finnes konkurrerende leverandører med et mer miljøvennlig produkt

Fylkeskommunen kan også ha direkte påvirkning på miljøaspektene i de tilfeller der de er en stor kunde.

Hvordan skal vi nå målene?

- Kartlegge brukernes forventninger og behov. Ønsket om miljøeffektive løsninger bør legges inn som et hvilket som helst annet behov
- Fokus på ytelser over tid. Det må tenkes langsiktig, anskaffelsens levetid og livsløpskostnader må være viktige beslutningsparametere. Likeledes sammenhengen mellom kvalitet og miljø, samt at engangsprodukter ofte vil være dyrere enn flergangsprodukter
- Verifisere den enkelte brukers behov, deretter se helheten med fokus på virksomhetens totalbehov
- Leverandørenes motivasjon og kreativitet må stimuleres mot størst mulig nytte for bruker, mest mulig bruk av gjenvunnet materiale, minst mulig bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier, minst mulig energi- og ressursbruk, minst mulig utslipp, mest mulig gjenvinnbare produkter osv.
- Informasjon og veiledning til alle med innkjøpsansvar i fylkeskommunen og samarbeidende kommuner er viktig for å nå målsetningen om miljøbevisste innkjøp av varer og tjenester. Dette vil øke bruken av rammeavtalene, og sikrer at man får riktige varer til riktig pris.

Ved valg av leverandør bli det viktig å fokusere på:

- Bedriftens miljøpolicy – miljørapportering. Dette er en indikasjon på handling
- Miljøledelsessystem (EMAS, ISO, miljøfyrtårn) og HMS-arbeid
- Råvarevalg og råvareuttak. Generelle spørsmål som avslører holdningen
- Produksjonsprosess
- Energibruk og energikilder
- Avfallshåndtering
- Helse- og miljøfarlige kjemikalier
- Transportsystem.

Ved valg av produkt/løsning blir det viktig å fokusere på:

- Merking (Positiv miljømerking og miljøvaredeklarasjoner)
- Produktinnhold (råvarer, innholdet av helse- og miljøfarlige stoffer, genmodifisering, etc.)

- *Produktet i bruk (energiforbruk, vannforbruk, utslipp, holdbarhet, bruksegenskaper, driftsavbrudd, reparasjonsmuligheter og service, fleksibilitet, flerbruksmuligheter, støy, garantioppfølging, etc.)*
- *Produktet som avfall (gjenvinningssystem for produktet, gjenvinningssystem for emballasjen, spesialavfall, etc.)*

Vekting av spørsmålene; SKAL-spørsmål og BØR-spørsmål. SKAL må være oppfylt, mens BØR vektes i form av poeng. Pris-spørsmål vurderes ut fra livsløpskostnader. Totalvurderingen legges til grunn ved valg av leverandør.

Det er av avgjørende betydning at miljøkravene oppgis i kravsspesifikasjonene – og at de utformes på basis av objektivitet, ikke-diskriminering, åpenhet, likebehandling og proporsjonalitet. Ved tildeling av kontrakt må den leverandøren som oppfyller spesifikasjonene best, ut fra en helhetsvurdering, velges.

16.1.3 Kommunale mål

Det er ikke formelt sett vedtatt særskilte målsettinger om miljøbevisste innkjøp i Overhalla kommune, ut over de mål som nasjonalt og regionalt nivå har fastsatt.

16.2 Status

I en såpass stor organisasjon som kommunen, er det et stort antall driftsenheter. Totalt sett er det dermed også et stort antall ansatte som forestår innkjøp, innenfor en rekke ulike vare- og tjenestegrupper. Det er vanskelig å ha noen god oversikt over hvilke miljømessige vurderinger som alle disse innkjøperne foretar når anskaffelser gjennomføres. Etterhvert har vi imidlertid innen stadig flere områder inngått rammeavtaler om innkjøp. Slike rammeavtaler inngås nå i hovedsak via fylkeskommunens innkjøpsavdeling, som dermed også ivaretar vurderinger av miljømessige effekter i tråd med de ovennevnte målsettinger.